

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Samuxda
bələdiyyə
sədri yol
qəzasında
öldü
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 may 2019-cu il Bazar ertəsi № 97 (7267) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Mübarək ay başladı, marketlər Ramazan endirimi edəcəkm?

Əməkdaşımız paytaxtın dükən-bazalarında qiymətlərlə maraqlanıb

yazısı səh.3-də

AXH rəsmən parçalandı: İsgəndər Həmidov öz Məclisini formalaşdırdı

yazısı səh.4-də

Türkiyə erməni miqrantları öz ərazisindən çıxara bilər - gözlənti

yazısı səh.9-də

Əcnəbi ekspert:

"Azərbaycan Ordusu bir həftəyə İrəvana çatar, əgər..."

yazısı səh.11-də

Qamışlıqda məskunlaşan köçkün ailəsi ev istəyir - şikayət

yazısı səh.13-də

Ermənistan ərəb ölkələrindən özünə dayaq tapa biləcəkm?

yazısı səh.9-də

"Mayda toy olmaz" iddiasına iki baxış

yazısı səh.13-də

Tanınmış həkim:

"Xəstəliklərin bürclər üzrə bölünməsinin elmi əsası yoxdur"

yazısı səh.14-də

Uşaq kökdürsə, sevinməməliyi - səbəbləri bu yazıda

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 1-ci günü

İftar 19.56. İmsak 03.55-dək (QMİ).

1-ci günün duası: "İlahi, bu gün mənim orucumu heqiqi oruc tutanların orucundan və durub Sənə ibadət eləməyimi heqiqi ibadət edənlərin ibadətindən hesab et. Və bugünkü gündə mənə qəflətdə yatanların yuxusundan oyat. Günahlarımı bağışla, ey aləmlərin Allahı və günahkarları əfv Edən".

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

QARABAĞDA İNANILMAZ MÜHARİBƏ SSENARİSİ: "RUSLAR ARAZA ÇIXIR", TƏBRİZDƏ İSƏ...

Rusiyalı ekspertlərdən ilginç iddialar: "Moskva üçün Qarabağın Azərbaycanda, yoxsa Ermənistanda qalacağına önəm yoxdur"; "Güney Azərbaycan ABŞ-İran qarşıdurmasında müharibənin episentrlərindən ola bilər..."

SOS: Bakıda askarid qurdu daşıyan ucuz dənərlər satılır - reportaj

Paytaxtı "Türk dənəri", "Halal dənər" adı ilə mənşəyi bilinməyən, qocca, xəstə ətdən hazırlanmış, xərcəng riski daşıyan manatlıq dənərxanalar bürüyüb; toyuq dənərinə qadağaya isə 13 ildir məhəl qoyulmur... yazısı səh.5-də

Hacı Qalibin Bilgəh
"fironluğu" işi
Avropa
Məhkəməsinə
daşınır

yazısı səh.3-də

Fazil Mustafa:
"Heç kimin alnına
həmişə deputat və
ya nazir olmaq
yazılmayıb"

yazısı səh.7-də

Tarixçi-alim:
"Ayna
Sultanovanın
heykəli
götürülməlidir"

yazısı səh.6-də

6 may 2019

Xələf Xələfov niyə əvvəlki vəzifəsinə qaytarıldı?

“Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Xələf Xələfov yenidən xarici işlər nazirinin müavini vəzifəsinə təyin olundu. Nədən prezident Xələf Xələfov yenidən öz vəzifəsinə qaytarıldı? Axı Xələf Xələfov 5 ay bundan öncəyə qədər də bu vəzifədə idi”, - virtualaz.org xəbər verir ki, “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin ekspertləri bu suala cavab axtarırlar. Xatırladaq ki, “Atlas” mərkəzinin rəhbəri Azərbaycanın məşhur politoloqu Elxan Şahinoğludur.

Analitik şərhin müəllifləri xatırladırlar ki, Baş nazir Novruz Məmmədovun sərəncamı ilə Xələf Xələfov 2018-ci ilin dekabr ayında Nazirlər Kabinetinin aparat rəhbəri təyin olunmuşdu.

“Aydın ki, o zaman bu qərar prezidentlə razılaşdırılmışdı. Belə düşünülürdü ki, 25 ildən sonra Xəzərin hüquqi statusunu müəyyənləşdirən konvensiya imzalandı və Azərbaycanı bu illərdə danışıqlarda təmsil edən Xələf Xələfovun missiyası da uğurla yerləşmiş oldu. Ancaq bu arada yeni problemlər çıxdı. Prezidentin sərəncamı ilə Xələf Xələfov nazir müavini təyin olunmaqla yanaşı, ona dövlət başçısının sərhəd və Xəzər dənizi məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi vəzifəsi həvalə olundu. Elə təyinatın əsl mahiyyəti də bundadır. Birincisi, Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı yekun Konvensiya imzalananda, Azərbaycan bundan sonra dənizin dibinin bölüşdürülməsi ilə bağlı Türkmənistan və İranla danışıqları davam etdirməlidir. Çünki Konvensiya bu məsələni həll etməyib. İkincisi, son günlərdə Gürcüstan-Azərbaycan sərhədində baş verən insidentlər bu istiqamətdə də danışıqları zəruri edir. Sərhəd məsələsinə müəyyənləşdirməli olan iki ölkənin Dövlət Komissiyasının sonuncu iclası 2011-ci ildə Bakıda keçirilib. Bundan sonra danışıqlar dayanıb. Komissiyanın işini yenidən canlandırmaq aktuallaşmış. Beləliklə, bu iki məsələnin həllində Azərbaycan prezidentinə peşəkər köməkçi lazımdır. Sərhəd mövzusunda təcrübəli diplomat Xələf Xələfov bu məsələlərin həllində əsas rol oynamaqlıdır. Sadəcə, Xələf Xələfovun yenidən köhnə vəzifəsinə qaytarılması həm də ondan xəbər verir ki, mövcud sahədə kadr çatışmazlığı var, yoxsa eyni diplomati köhnə vəzifəsinə niyə qaytarıldılar ki?” - “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin analitikləri belə hesab edirlər.

Abunə daha sərfəlidir -
“Yeni Müsavat” abunə kampaniyasını davam etdirir

“Yeni Müsavat” qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərsiniz.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - **48 qəpiyə** başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərazidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşıma Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa “Qaya” Mətbuat Yayımı ilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə üçün telefon: 012-565-67-13, 012-564-48-96

İşığa tətbiq edilən limitin artırılması məsələsinə baxılır

Vətəndaşlar tərəfindən daxil olan çoxsaylı müraciətlər nəzərə alınaraq, Tarif Şurasının 30 aprel qərarı ilə əhali üzrə təbii qazın güzəştli tariflə illik istehlak limiti 1700 kubmetrdən 2200 kubmetrədək artırılıb. Beləliklə, mayın 1-dən qüvvəyə minən qərara əsasən, ildə 2200 kubmetrə qədər qazdan istifadəyə görə ödəniş hər kubmetrə görə 10 qəpikdən hesablanacaq. İstehlak olunan qazın 2200 kubmetrdən çox olan hissəsi üçün isə hər kubmetrə görə 20 qəpik ödəniləcək.

Hökumətdəki mənbədən Modern.az-a daxil olan məlumata görə, Tarif Şurasının 30 aprel qərarından sonra elektrik enerjisinin istehlakı ilə bağlı da

analoji addımın atılacağı gözlənilir. Mənbə bildirir ki, hazırda “Azərnerji” ASC-də prezident Baba Rzayev, hökumət nümayəndələri, iqtisadçılar və depu-

atlar tərəfindən daxil olan təkliflər dəyərləndirilir. Müzakirələr yekunlaşdıqdan sonra ən optimal variant üzrə qərar verilecək.

Qeyd edək ki, hazırda əhali qrupu üzrə aylıq elektrik enerjisi istehlakı 300 kilovat-saatdakı olan istehlakçılar üçün tarif 7 qəpik, aylıq istehlak həcminin 300 kilovat-saatdan çox olan hissəsi üçün isə 11 qəpik müəyyənləşdirilib.

Bakıdan sonra Azərbaycanda əhalinin ən sıx yaşadığı şəhərlər

Azərbaycanda əhalinin ən sıx yerləşdiyi şəhər Bakıdır. Dövlət Statistika Komitəsindən Modern.az-ın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, hazırda əhalinin 4,6 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasında, 22,8 faizi Bakı şəhərində, 20,3 faizi Aran, 12,9 faizi Gəncə-Qazax, 9,4 faizi Lənkəran, 30,0 faizi isə digər iqtisadi rayonlarında yaşayır.

Rəsmi məlumata görə, əhalinin bir kvadrat kilometrə düşən sıxlığı 115 nəfər təşkil edir: “Bu göstərici Naxçıvan Muxtar Respublikasında 83, Bakı şəhərində 1064, Lənkəran və Abşeron iqtisadi rayonlarının hər birində 154, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda isə 104 nəfərdir”.

Son statistikaya görə, Bakı əhalisinin sayı 2262,6 min nəfərdir (qeyri-rəsmi paytaxt əhalisinin sayının 5 milyona yaxın olduğu bildirilir). Rəsmi məlumata görə, əhalinin 264,4 mini Binəqədi, 283,7 mini Xətai, 165,2 mini Xəzər, 123,9 mini Qaradağ, 177,4 mini Nərimanov, 220,1 mini Nəsimi, 198,5 mini Nizami, 20,3 mini Pirallahı, 243,0 mini Saunçu, 101,5 mini Səbəyel, 217,9 mini Suraxanı, 246,7 mini Yasamalda məskunlaşmışdır.

ABŞ ordusunda biabırçı qalmaqla: 20 mindən çox əsgər...

ABŞ -in Müdafiə Nazirliyi orduda cinsi təcavüzə uğrayan qadınların sayının iki il öncə ilə müqayisədə 38 faiz artdığını açıqlayıb. Musavat.com xəbər verir ki, nazirliyin bu açıqlaması böyük qalmaqla səbəb olub.

Pentaqonun yayımladığı rəsmi sənədlərə görə, 2018-ci ildə orduda 20 min 500 nəfər təcavüzə uğrayıb. Bunlardan sadəcə, 6 min 53 nəfəri rəsmi olaraq şikayət edib. Hər iki ildən bir hazırlanan statistikadakı bu artım ABŞ-ın Müdafiə Nazirliyinin ciddi şəkildə hərəkətə keçməsinə səbəb olub. 2016-cı ildə ABŞ ordusunda təcavüzə məruz qalanların sayı 14 min 900 nəfər idi.

Pentaqonun 2004-cü ildən bu yana tətbiq olunan proqram üzrə ordudakı təcavüz hallarının azaldılması planlaşdırılıb. Lakin son illərdə təcavüz olaylarının sayının artması ABŞ hökumətinin ciddi narahatlığına səbəb olub. Son statistikada 20 min 500 nəfərin təcavüzə uğraması ilə bağlı etirazları ordu içərisində keçirilən sorğu nəticəsində ortaya çıxarılıb.

□ Turan ORUC

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
 Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Bu gün Bakıda 23° isti olacaq

Bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Musavat.com Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinə istinadən xəbər verir ki, şimal-qərb küləyi gündüz mülayim cənub küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 12-15° isti, gündüz 19-24° isti, Bakıda gecə 13-15° isti, gündüz 21-23° isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqi norma daxilində 761 mm cive sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 60-65 %, gündüz 45-50% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarındakı gözlənilən hava şəraiti-nə gəlincə, hava əsasən yağmursuz olacaq. Lakin axşam bəzi dağlıq ərazilərdə lokal qısamüddətli yağış yağacağı gözlənilir. Şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq, şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 9-14° isti, gündüz 22-27° isti, dağlarda gecə 3-7° isti, gündüz 9-14° isti təşkil edəcək.

“Xruşşovka”ların bazarı bağlanır

Mayın 15-dən sonra kirayə mənzil bazarında ucuzlaşma müşahidə ediləcək. Bu sözləri axar.az-a açıqlamasında daşınmaz əmlak üzrə ekspert Nazim Kəlbəliyev deyib. O bildirib ki, mayın ortasından avqustun ortalarına kimi kirayə mənzil istəyən müştərilər üçün seçim şansı da çox olacaq.

“Kirayə mənzil bazarına hazırda mart ayından bəri tələbat çoxdur. Buna səbəb Novruz bayramı və Formula-1 yarışları münasibətiylə paytaxtımıza gələn turistlərin sayının artması oldu. Yəqin ki, bu canlanma mayın 15-nə kimi davam edəcək. Mayın 15-dən avqustun 10-a kimi kirayə mənzil bazarında müştərilər üçün seçim çox, qiymət isə münasib olacaq. Yeni təhsil ilinin başlaması ilə əlaqədar avqustun 10-dan sonra isə qiymətlərin bahalacağı və seçim şansının azalacağı gözlənilir”, - deyərək qeyd edib.

Ekspert mənzil alqı-satqısında da hələlik ciddi bir qiymət dəyişikliyi və canlanma olmadığını bildirib: “Yeni binalarda, ipotekaya yararlı köhnə, yəni 71-ci ildən sonra tikilmiş binalarda alqı-satqı əməliyyatları hələki normaldır. Lakin sənədsiz və 70-ci ildən əvvəl tikilən binalarda durğunluq davam edir. Hesab edirik ki, bu durğunluq növbəti 3 ayda da belə olacaq. Fransız layihəli, “xruşşovka” evlərinin isə alqı-satqı prosesi demək olar ki, olmur”.

Bu gündən etibarən müsəlman dünyasında, o cümlədən Azərbaycanda mübarək Ramazan ayı başlayır. Bununla əlaqədar, bir çox ölkələrdə marketlərdə imsak və iftar süfrəsində ən çox istifadə olunan ərzaq məhsullarına yüksək endirimlər edilib.

yalar edir, endirimlər təklif edirlər?

"Yeni Müsavat"ın müxbiri olaraq, paytaxtda yerləşən "Araz" və "Rahət" supermarketlərinə baş çəkib vəziyyəti öyrəndik.

Qeyd edək ki, "Araz market"də Ramazan ayının gelişi

natdan 8.65 manata, "Labne" 3.10 manatdan 2.59 manatdan, Naxçıvan pendirinin kiloqramı 5.65 manatdan 4.99 manata qədər ucuzlaşdırılıb. Ramazan kampaniyası çərçivəsində "Baranovka" kərə yağı 12.59 manata, "Kalinka" yağı 4.79 manata enib. Qırmızı mə-

olaraq 1.37- 157 manata endirilib. İmsak süfrəsində ən çox istifadə olunan ağartı məhsullarına endirim edilib. "Mpro" firmasının 450 qramlıq qatığı 1.13 manat, eyni firmanın çanaq pendirinin 1 kiloqramı 6,37 manat, şorun kiloqramı 2.99, Belarusiyanın "Savuşkin" kərə yağı-

Mübarək ay başladı, marketlər Ramazan endirimi edəcəkmiki?

Əməkdaşımız paytaxtın dükan-bazarlarında qiymətlərlə maraqlanıb

Məsələn, Qəterin İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi Ramazan ayı münasibətilə 500-dən çox məhsulun qiymətində endirim edib. Endirim olunan məhsulların siyahısı iri ticarət mərkəzlərinə təqdim olunub. "Bu təşəbbüs əsas supermarketlərlə razılıq əsasında Ramazan ayının sonuna qədər davam etdirilir", - nazirliyin məlumatında bildirilib. Bu ildən qiymətində endirim olunan məhsullar sırasına un, şəkər, düyü, makaron, süd və ələcə də qeyri-istehlak malları da əlavə edilib. Nazirlik alıcılara müraciətdə bildirib ki, qiymətlərlə bağlı supermarketlərdə hər hansı narazılıq olarsa, dərhal məlumat versinlər.

Qardaş Türkiyə telekanalları da günlərdir Ramazan bayramında marketlərdə ərzaq məhsullarının qiymətində endirim ediləcəyilə bağlı reklamlar, reportajlar yayımlayırlar. Türkiyənin "A 101", "Migros" və sair kimi marketlərində qiymətlərə endirim edilməklə yanaşı, sərfəli qiymətə "Ramazan paketləri" də müştərilərə təklif olunur ki, bunun içində də gündəlik ərzaq məhsulları, o cümlədən xurma, düyü və sair kimi Ramazanda çox istifadə olunan məhsullar daxildir.

Bəs görəsən Azərbaycanda hansı iri marketlər Ramazan ayının gelişi ilə bağlı kampani-

xüsusi qeyd edilir və marketin giriş qapısından tutmuş piştaxtalara kimi bu mübarək ayın daxil olmasını əks etdirən lövhələr, plakatlar asılıb. Həmçinin 3-16 may tarixlərində keçirilən "Xoş gəldin Ramazan" xüsusi endirim kampaniyası çərçivəsində ciddi ucuzlaşma müşahidə olunur. İftar süfrələrinin əsas elementi olan İran xurmasının 500 qramlıq qutusu 2.75 manata təklif olunur, 1 litrlik qazsız su isə 37 qəpiyə satılır. Ehsan süfrələrində təqdim edilən qoğalın 1 ədədi isə 45 qəpiyə düşüb. İmsakin vazkeçilməzi qara zeytun 10.99 manatdan 8.99 manata düşüb. Tunis xurması 5.99 manata, 250 qramlıq "Azərçay" qutusu 4.20 manatdan 3.29 manata endirilib. Ramazanda ən gözəl yeməklərdən biri də aş sayıldığından, marketlər plova aid ərzaqlara da endirim ediblər. Belə ki, 1 kiloqramlıq "Mohobbat" düyüsü 3.89 manatdan 3.49 manata düşüb. 2 litrlik "Final" günəbaxan yağı 5.04 manatdan 3.99 manata, dana ətinin kiloqramı 12.49 manata, quzu ətinin kiloqramı isə 12.99 manata endirilib. Ərik qurusu 5.80 manat, sarı kişmiş 6.40 manat, qoz ləpəsi 12.50 manatdır. Ət məhsullarından "Osobaya" sosisi 45 faiz ucuzlaşaraq 4.89 manata, südlü sosislər 9.59 ma-

natdan 8.65 manata, "Labne" 3.10 manatdan 2.59 manatdan, Naxçıvan pendirinin kiloqramı 5.65 manatdan 4.99 manata qədər ucuzlaşdırılıb.

Müxtəlif növ şirniyyatların, konfetlərin qiymətində də 15-25 faiz civarında endirim var. Bənzər endirim təmizlik və şəxsi gigiyena üçün istifadə olunan əşyaların qiymətində də müşahidə olunur. Satıcıların sözlərinə görə, endirim kampaniyası may ayının 16-dək davam edəcək.

"Rahət" supermarketlər şəbəkəsində Ramazan kampaniyası çərçivəsində də bir çox məhsullarda ciddi endirimlər var. Belə ki, 1 kiloqram dana farsı 8.39 manat, 1 litr "Kubanskaya Dolina" qarğıdalı yağı 2.67 manat, "Çariçino Musulmanskaya" kolbasasının kiloqramı 6,27 manata, 200 qramlıq Uzun Ömür Ivanovka kəsmiyi 77 qəpiyə, PalSüd-ün 1 litri yağlılıq dərəcəsinə uyğun

nin kiloqramı 1.19 manata, Tac makaronu 99 qəpikdən 79 qəpiyə qədər ucuzlaşdı.

Müxtəlif növ şirniyyatların, konfetlərin qiymətində də 15-25 faiz civarında endirim var. Bənzər endirim təmizlik və şəxsi gigiyena üçün istifadə olunan əşyaların qiymətində də müşahidə olunur. Satıcıların sözlərinə görə, endirim kampaniyası may ayının 16-dək davam edəcək.

Bununla yanaşı "SPAR", "Favorit" və "Oba" marketlər şəbəkələrində də Ramazan endirimləri başlayıb, qeyd olunan məhsullarda ciddi qiymət fərqi var. "Favorit" marketdə kampaniya 3-16 may tarixlərində, "Oba" supermarketlərində 3-13 may tarixlərində keçiriləcək.

Çay, qənd, un, qatılaşdırılmış süd, şirniyyat, peçenye və vafillərə, sərnişindirici içki və kompotlara, yuyucu tozlara, təmizlik vasitələrinə, sabunlara və sairə də endirimlər edilib ki, alıcılar bundan faydalanır.

Endirim kampaniyası səbəbindən alıcıların sayı da artıb, insanlar kampaniya müddətindən yararlanmağa çalışırlar. "Rahət" marketdə endirimlər 3-10 may tarixlərində davam edəcək.

Bununla yanaşı "SPAR", "Favorit" və "Oba" marketlər şəbəkələrində də Ramazan endirimləri başlayıb, qeyd olunan məhsullarda ciddi qiymət fərqi var. "Favorit" marketdə kampaniya 3-16 may tarixlərində, "Oba" supermarketlərində 3-13 may tarixlərində keçiriləcək.

□ Nərgiz LİFTİYEVA, Fotolar müəllifindir.

Hacı Qalibin Bilgəh "fironluğu" işi Avropa Məhkəməsinə daşınır

Sabiq deputatın qanunları tanımamasının bədəlini hökumət ödəməlidir?

Hacı Qalib Salahzadənin Bilgəhdə vətəndaşların mülklərini qəsb etməsi ilə bağlı işlər Avropa Məhkəməsinə daşınmaq üzrədir. Prosesin başlanması üçün ilk addımlar atılıb. İnzibati İqtisad Məhkəməsinə iddia verilib. İddiaçı Azərbaycan vətəndaşı Seymur Quliyevdir. Hacı Qalib Salahzadə Bilgəhdə onun 2 və 3 mərtəbəli iki villasını yerlə bir edib. Hacı Qalib bu qanunsuzluqları edərək deputat mandatı daşıyıb, qanunsuz olaraq müxtəlif qurumlardan əsassız sənədlər əldə edə bilib. Hazırda Daxili İşlər Nazirliyində Hacı Qalib Salahzadənin Seymur Quliyevin torpağına gedən yolu qanunsuz olaraq bağlaması, Seymur Quliyevlə yanaşı digər vətəndaşlar Ələkbər Quliyev və Nurid Əliyevin bağ evlərini dağıtması ilə bağlı araşdırmalar davam edir. 2018-ci ilin oktyabrında Baş Prokurorluq eks-deputat Qalib Salahzadənin qanunsuz olaraq bağladığı yolu açılması üçün Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizova məktub ünvanlayıb. Məktubda Sabunçu rayonu, Bilgəh qəsəbəsi, Aslan Salahzadə küçəsi döngə 21, ev 2, ev 1 ünvanlarına və dəniz çimərliyinə gedən yolun açılmasının təmin edilməsindən bəhs olunur. Məktubun yazılmasına səbəb Bilgəh qəsəbə sakini Seymur Quliyev, Nurid Əliyev və 35 vətəndaşın imzası ilə Baş Prokurorluğa ünvanladığı müraciətdir. Müraciətdə deyilir ki, sabiq deputat Qalib Salahzadə yolu kəsərək dəmir darvaza qoydurub və şlaqbaum quraşdırıb. Yola maneələr qoyub. Vətəndaşlar xahiş ediblər ki, həmin maneələrin götürülməsi üçün əməli tədbirlər görülsün. Məktubda icra müddəti 1 ay göstərilib. Aylar əvvəl icra edilməli olan məsələ hələ də həll olunmamış qalıb. Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) İstintaq İdarəsinin Ağır Cinayətlərin İstintaqı İdarəsinin istintaq qrupunun əməkdaşları Dövlət Reyestr Xidmətinin nümayəndələri və zərərçəkənlərlə birgə əraziyə baxış keçiriblər. Dövlət Reyestr Xidməti nümayəndələri ərazidə müvafiq ölçmələr aparıblar. Nurid Əliyevin, Seymur Quliyevin bağ sahələri ilə yanaşı yaxınlıqdakı Qalib Salahzadənin bağ sahəsinin və ərazidəki evinin də ölçülərini götürüblər.

Xatırladaq ki, Qalib Salahzadə istintaq orqanında vətəndaş Seymur Quliyevin 3 və 2 mərtəbəli evlərinin yerlə bir olunması, evlərin talan edilməsi, evlərdən əşyaların oğurlanması, həyətdəki ağacların, su quyusunun dağıdılması işi üzrə dindirilib. Bundan başqa, sabiq deputat saxta sənədlə Bilgəh qəsəbəsində bağ torpaq sahəsi satmaqda iştirakçılıq işi üzrə də ifadə verib. Fakt üzrə Cinayət Məcəlləsinin 186-cı - əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə və 188-ci - torpaq üzərində mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnu pozma maddələri ilə cinayət işi davam etdirilir. İş üzrə Cinayət Məcəlləsinin 259-cu - qanunsuz ağac kəsmə və 320-ci - rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, qanunsuz hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə maddələri ilə də araşdırma aparılır. Yada salaq ki, 2018-ci ilin aprelində şikayətçi Seymur Quliyev və Nurid Əliyevin əmlaklarının dağıdılması ilə bağlı Baş Prokurorluqda cinayət işi başlanıb. İş materialları istintaq olunmaq üçün Daxili İşlər Nazirliyi İstintaq İdarəsinə göndərilib. Seymur Quliyevin sözlərinə görə, Hacı Qalib Salahzadə iş üzrə bir neçə dəfə dindirilib və onunla üzleşdirilib. S.Quliyev deyir ki, Hacı Qalib Salahzadə Milli Məclisin deputatı olduğu dövrdə vətəndaş olaraq onun mülkünü zəbt etməklə qanunları saymadığını ortaya qoyub.

Hacı Qalibin qanunları tanımaması Avropa Məhkəməsinə Azərbaycan hökumətinə qarşı daha bir qərarın çıxarılmasına səbəb ola bilər. Nədən bir şəxsin qanunları saymamasının bədəlini hökumət ödəməlidir?

□ E.HÜSEYNOV, "Yeni Müsavat"

NATO ilə 25 illik yol

Bu yol Azərbaycanı Alyansa nə qədər yaxınlaşdırıb?

Ötən həftə Azərbaycanın NATO-nun Sülh naminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşulmasının 25 ili tamam oldu. Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanın 1994-cü il 4 may tarixində NATO-nun Sülh naminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşulmasının 25 illiyinə dair bəyanat yayıb.

Bəyanatda deyilir ki, Azərbaycanın Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatının (NATO) Sülh naminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşulmasından etibarən Azərbaycan Alyans ilə möhkəm və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq qurub. NATO ilə əməkdaşlıq Azərbaycanın xarici və təhlükəsizlik siyasətinin vacib istiqamətlərindən biridir. Azərbaycan NATO ilə tərəfdaşlığını bütün Avro-Atlantik məkanında təhlükəsizlik, sabitlik və tərəqqiyə töhfə vermək vasitəsi kimi görür.

NATO ilə 25 illik əməkdaşlıq SNT Çərçivə Sənədinin və BMT Nizamnaməsinin ortaq dəyər və prinsiplərinə, ələxüsus dövlətlərin siyasi müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsi öhdəliyinə söykənib.

Sənəddə həmçinin deyilir ki, Azərbaycan NATO ilə qarşılıqlı maraq doğuran bir çox məsələlər ilə bağlı müntəzəm siyasi dialoqa böyük önəm verir və Alyans ilə müxtəlif məsələlər, xüsusilə də sülhməramlı əməliyyatlar və müdafiə islahatları üzrə praktiki əməkdaşlığı yüksək dəyərləndirir: "Azərbaycan və NATO sülhməramlı əməliyyatlar sahəsində möhkəm tərəfdaşlığa malikdir. Azərbaycan NATO-nun rəhbərlik etdiyi və BMT Təhlükəsizlik Şurasının mandatı əsasında fəaliyyət göstərən sülhməramlı əməliyyatlara ilk töhfə verən ölkələrdəndir. Hal-hazırda Azərbaycan Əfqanıstanda NATO missiyasına ordu birləşmələri ilə töhfə verir və missiyaya dəstək olaraq özünün hava məkanından və yerüstü kommunikasiya xəttlərindən istifadəyə imkan yaradır. Azərbaycan, həmçinin əfqan təhlükəsizlik qüvvələrinin təliminə mühüm maliyyə dəstəyini təmin edir. Azərbaycan Avro-Atlantika ərazisində və onun hədudlarından kənarında sülh və təhlükəsizliyin qorunması məqsədilə Sülh naminə Tərəfdaşlıq çərçivəsində əldə etdiyi nailiyyətlərə əsaslanaraq və onun prinsiplərinə və məqsədlərinə uyğun olaraq, NATO ilə işləməyə davam etməkdə qətiyyətlidir".

Bəs Azərbaycan NATO-ya inteqrasiya istiqamətində "yolun" harasında? Azərbaycanı hansı xarici hərbi müdaxilə olarsa indiki əməkdaşlıq NATO-nun bizə kömək etmək üçün əlində qanuni əsas yaradırmı?

Ekspertlər vurğulayırlar ki, hazırda Azərbaycan-NATO münasibətləri fərdi tərəfdaşlıq proqramı çərçivəsindən o tərəfə keçməyib. Ona görə də Azərbaycanı hansı xarici hərbi müdaxilə olarsa, NATO-nun bizə kömək etmək üçün əlində qanuni əsası yoxdur. İndiki halda gerek Azərbaycan hökuməti kömək üçün rəsmi müraciət eləsin. Yalnız bundan sonra köməklik göstərilməsi mümkündür. Azərbaycan NATO üzvü olması üçün hələ çox işləri həyata keçirməlidir. İlk növbədə Azərbaycanın strateji seçimi etməsinin vacibliyi önə çəkilir. Bildirilir ki, Azərbaycanın özünün Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında da bəyan edilmiş kimi, öz strateji xəttini seçməlidir. Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası 2007-ci ildə qəbul edilib və orada başlıca strateji hədəfin Avroatlantik məkana inteqrasiya olduğu göstərilib.

NATO və Avropa İttifaqına üzvlük ilk növbədə ölkənin demokratik strateji seçimi etməsinə tələb edir. Yeni üzv olmaq istəyən hər bir dövlət NATO və Avropa İttifaqı ilə bərabər eyni dəyərləri və maraqları bölüşməlidir.

Azərbaycanın NATO-ya üzvlük məsələsində geri qalması onunla əlaqədardır ki, Azərbaycan hələ strateji seçimi etməyib. Rusiya faktorunun strateji seçimi məsələsində təsirinə olduğunu əksər ekspertlər vurğulayırlar. Bildirilir ki, Rusiya ətrafındakı postsovet ölkələrinin NATO üzvlüyünə qarşılıdır. Odur ki, Azərbaycanın NATO üzvlüyü yolunda belə bir ciddi əngəl var.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Xalq Hərəkatı (AXH) daxilindəki xoşagəlməz durum davam edir. Hərəkat iki adda fəaliyyət göstərir. Qurumun iclasları da eyni gündə müxtəlif məkanlarda keçirilir. Bu gün də AXH iki yerdə fərqli saatlarda iclasını keçirəcək.

Artıq iki qanaddan biri öz Ali Məclisini formalaşdırıb. Dünən sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun liderlik etdiyi AXH ADP qərarında 200-ə yaxın insanın iştirakı ilə Məclisin iclasını keçirib. İclasda ümumi səsvermə yolu ilə Xalq Azadlıq Partiyasının rəhbəri Valeh Mirzəyev Ali Məclisin sədri, Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının sədri Fuad Əliyev və Azad Azərbaycan Partiyasının sədri Həsən Həsənovun onun müavini kimi seçilib.

Məclis 26 nəfərdən ibarət idarə heyətini formalaşdırıb. Bununla da AXH-nin iki hissəyə bölünməsi rəsmiləşib. Çünki əks qanadda təmsil olunan qeydiyyatlı partiya sədrlərinin hərəkatın idarə heyətində olmayacağına təqdirdə barışıq getməyəcəkləri heç kəsə sirr deyil. İ.Həmidov olduğu tərəfin də buna getməyəcəyini əminliklə söyləmək mümkündür.

AXH ətrafındakı mövcud durumun ictimaiyyəti çaş-baş saldığı göz önündədir. Hansı tərəfin AXH olduğu barədə açıq suala tərəfdəndən heç biri konkret cavab verə bilmir. Bu durumun nə vaxta qədər davam edəcəyi məlum deyil.

Hərəkatın dönmə sədri, Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının rəhbəri Əli Əliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında yaxın vaxtlarda əsl AXH-nin hansı tərəf olduğunu cəmiyyətin görcəyini söylədi: "Hər iki tərəfin

AXH rəsmən parçalandı: İsgəndər Həmidov öz Məclisini formalaşdırdı

Bu gün əks qanadın cavabı necə olacaq? **Əli Əliyev:** "Ən yaxşı hakim zamandır..."

İsgəndər Həmidov

Əli Əliyev

özünün məsələyə münasibəti ola bilər. Burada ən yaxşı hakim zamandır. Mənə elə gəlir ki, bir müddətdən sonra kimin təşkilat, kimin qeyri-təşkilat olduğu məlum olacaq. Növbəti iclasımızı keçirəcəyik. Dönəm sədri kimi deyə bilərəm ki, gündəliyimiz müəyyən olub. Bu iclasımızda idarə heyətimizin tərkibində sürpriz bir artım olacaq. İctimaiyyət bu barədə məlumat-

landırılacaq. Tədqiqatçı insanlar nəyin harada olduğunu fərqi-nə varmağa başlayıblar. Baş verənlər artıq düzgün qiymətləndirilir. Ona görə biz narahət deyilik. Öz işimizi davam etdiririk. Bu şəkildə də davam edəcəyik. Bir neçə partiya ilə idarə heyətimizi genişləndirmək üçün danışıqlar aparırıq. İlk günlərdə hərəkatın təsisatında iştirak edən və bu günə qədər

mövqeyini tam müəyyən etməmiş partiyalardan biri bu iclasımıza qatılacaq. Tədqiqatçı proses aydınlaşmağa doğru gedir. Mediada, ictimaiyyət arasında AXH ilə bağlı sualların cavabı getdikcə tapılır.

Ə.Əliyev əks qanadın Məclis təşkil etməsinə də mövqeyini sərgilədi: "Biz öz fəaliyyətimizlə məşğuluq. Fəaliyyətimiz də əsasnaməyə söykənir. Əsasnamədən kənar heç bir iş görmürük. Bizim əsasnaməyə görə, Məclis, rayon şöbələri təşkil olunmalıdır. Hazırda bu işlərlə məşğuluq. İşlərimizi getdikcə daha da gücləndiririk. Müxtəlif rayonlarla təmaslarımız artmaqdadır. Məclis üzvləri müəyyən ediləndən sonra sosial siyahı ilə deyil, konkret mövqeləri olan təmsilçilərin siyahısı əsasında Məclisimiz keçiriləcək".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Dini liderlərin Bakı sammiti nə vəd edir?

"Belə mötəbər tədbir bəzi qüvvələri qıcıqlandıra bilər"

Multikultural inteqrasiya hazırkı qloballaşan dünyamızda siyasətin vacib detallarıdır. Bu baxımdan dinlərin qarşılıqlı dialoquna nail olmaq Azərbaycanda dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Dünya dini liderlərinin II Bakı sammiti" haqqında sərəncamı Azərbaycanı dünyanın tanınmış dini liderləri arasında səmərəli fikir mübadiləsinin aparılması üçün vacib platformaya çevirəcək.

Noyabrın 14-15-də keçiriləcək "Dünya dini liderlərinin II Bakı sammiti" 2010-cu ildə Bakıda təşkil olunmuş ilk toplantının davamı olacaq və qloballaşan dünyanın aktual problemləri nüfuzlu din xadimləri tərəfindən müzakirəyə çıxarılacaq. Sammitin digər önəmli tərəfi bir də odur ki, müxtəlif konfessiyaların nümayəndələri arasındakı baş tutacaq dialoq əhalisinin 96 faizi müsəlman olan ölkəmizi milli-dini dözümlülük etalonu kimi göstərəcək.

Sammitlə bağlı Mo-

Sülhəddin Əkbər

İlham İsmayıl

dem.az-a danışan təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert Sülhəddin Əkbər bildirib ki, dünya dini liderlərinin Bakıda bir araya gəlməsini müsbət hadisə sayır: "Dini amilin siyasətdəki rolu əhəmiyyətlidir. Xüsusən də son dövrlərdə bu amil daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. Azərbaycan hakimiyyəti, dini daireləri, eləcə də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi bu tədbirə xüsusi şəkildə hazırlaşmalı və ölkəmiz üçün yaranmış bu fürsətdən faydalanmalıdır. Hansı dövlətin dini lideri gələcəksə, yəqin ki, təmsil etdiyi ölkənin

mətbuatı bu tədbiri yaxından izləyəcək. Bu da Azərbaycanın mövqeyinin beynəlxalq mətbuatda işıqlandırılması üçün yaxşı fürsətdir".

Onun sözlərinə görə, ölkəmizin ev sahibliyi edəcəyi bu tip beynəlxalq tədbirlər Azərbaycan üçün həm də öz problemlərini bir daha dilə gətirmək və ayrı-ayrı məsələlərlə bağlı yanaşmasını ortaya qoymaq baxımından əhəmiyyətlidir: "Bu tədbir Qarabağ problemini növbəti dəfə qaldırmaq üçün bir fürsətdir. Ərazisinin bir hissəsi işğal al-

tında olan ölkədə beynəlxalq tədbirin təşkil müsbət hadisədir. Bizə öz problemlərimizi və ayrı-ayrı məsələlərlə bağlı yanaşmamızı dünyaya çatdırmağa əlavə bir imkan yaradır".

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert, ehtiyatda olan polkovnik İlham İsmayıl məlum sammitin keçirilməsini Azərbaycana dividend gətirən təşəbbüs kimi qiymətləndirir: "Belə bir tədbirin keçirilməsini olduqca müsbət dəyərləndirirəm. Bu, imicimizə müsbət təsir edən, Azərbaycana dividend gətirən təşəbbüsdür. Biz hər zaman tolerantlığımızla öyünürük və dünya dini liderləri Azərbaycana gəlməklə özləri bunun şahidi olacaqlar. Çünki tolerantlıq hər ölkədə olmur. Bu sammitin keçirilməsi Azərbaycanın milli və dini təhlükəsizliyi baxımından da faydalıdır. Hamı bir daha şahid olacaq ki, Azərbaycanda dinlərarası münasibət normaldır".

İ.İsmayılın sözlərinə görə, belə bir mötəbər tədbirin Bakıda keçirilməsi bəzi ölkələri və qüvvələri qıcıqlandıra bilər: "Xüsusən də radikal mövqə tutanları, məzhəb davası aparıcıları və s. Amma bu, bizi belə təşəbbüslərdən yayınandıra bilməz. Əgər onlar tərəfindən hansısa mənfi addımlar olarsa, bunun qarşısını almaq üçün dövlətin xüsusi xidmət orqanları var. Və son illər Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti bu istiqamətdə kifayət qədər müsbət işlər görüb".

İşğalçı Ermənistan 1.5 milyardlıq böyük islam dünyasında Dağlıq Qarabağ məsələsi və saxta "soyqırım" iddiası ilə bağlı özünə daim müttəfiqlər axtarır, erməni işğalı, uydurma "erməni iddiası"na yanaşmada müsəlman dünyasındakı ənənəvi yekdil, prinsipial mövqeyi öz xeyrinə dəyişməyə çalışır. İndiyədək islam ölkələrindən yalnız yarım-xristian Livan saxta "erməni genosidi"ni tanıyıb. Dağlıq Qarabağla bağlı vəziyyət isə bir az da ermənilərin ziyanındadır. Türkiyə, Pakistan, Səudiyyə Ərəbistanı, Özbəkistan kimi ölkələr işğal faktına görə Ermənistan adında dövləti, ümumiyyətlə, tanımır.

Qarabağ məsələsinə gəlincə, Ermənistan bu günədək yalnız qonşu İranla sıx yaxınlığa nail ola bilib. Bununla belə, 57 müsəlman dövlətini birləşdirən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) üzvü kimi İran da təşkilatın Ermənistanı işğalçı kimi tanıyan sənədinə səs verib.

İndi İrəvan islam-ərəb dünyasında, bir növ, "keşfiyyət"ə çıxıb özünə dəstək, arxa-dayaq və dost axtarmağa başlayıb.

Ermənistan, şübhə yox ki, islam aləminə, onun önəmli dövlətlərinə çıxış əldə etməklə həm də özünün böhran içindəki iqtisadiyyatına yeni "nəfəs" vermək, bununla da ölkədən kütləvi köçü və yoxsulluğun səviyyəsini azaltmaq, orduya çağırışçı problemini həll etmək, yekunda Qarabağ danışıqlarında Azərbaycan qarşısında uğurlu bir mövqeyə sahiblənməyə çalışır.

Bəs Ermənistan İrəvandan sonra özünə yeni dayaq axtarışında istədiyinə nail ola biləcəkmi? Hansı müsəlman ölkəsini İrəvan özünə müttəfiq edə bilər?

Politoloq Nəzakət Məmmədova "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsini birmənalı surətdə müdafiə edən əsas

Ermənistan ərəb ölkələrindən özünə dayaq tapa biləcəkmi?

Son zamanlarda ərəb şeyxlərinin Ermənistana ayaq açmağa başlamasının arxasında böyük plan dayanır

təşkilatdır: "Hər halda bu, indiyədək belə olub. Şübhəsiz ki, din amili burada əsas rol oynayır. Lakin bir amili də unutmaq olmaz ki, İran, Türkiyə, Pakistan kimi müsəlman ölkələrini çıxsaq, bu təşkilatın yerdə qalan üzvləri ərəb ölkələridir. Ermənilərin isə tarixən Yaxın Şərqdəki hadisələrdə bu və ya digər şəkildə iştirakları olub və onlar regiona, onun xalqlarına yaxşı bələddirlər. Hindistan-

dan qovulmuş qaraçı və aro-mun tayfalarından törəmiş ermənilər Orta Şərqdə və Kiçik Asiyada məskunlaşıb. Onların ilk dövləti də indiki Suriyanın şimalında Kilikiya çarlığı olub. Bu da onların minilliklər boyu Yaxın Şərq xalqları ilə məişətdən tutmuş, siyasətdə də yaxınlığını labüd edib. Məsələn, ərəblərlə erməniləri din fərqi ayırsa da, uzun əsrlər yanaşı yaşamaları yaxşı bələddirlər. Yaxud onlar bir neçə

yüz il Osmanlı təbələri olublar və bu gün Türkiyədə onların güclü mövqeləri danılmazdır. İranla olan yaxın münasibətləri barədə danışmaq isə artıqdır, bunu hamımız bilir. Ermənilərin dünyaya səpələnmiş olması onların uzun əsrlər başqa xalqlarla bir yerdə yaşamasına, onların düşüncə tərzinə yaxşı bələd olmasına, nəticədə bu gün həmin ölkələrdə bir sıra siyasətçiləri ələ alıb öz məkrli

məqsədləri üçün istifadə edə bilməsinə zəmin yaradıb. Diaspora Ermənistan xarici siyasətinin əsas vasitəçisi, uğurunun təminatçısıdır. Azərbaycanın milyonlarla pul xərcləyib nail olmaq istediklərinə ermənilər daha az vəsaitlə, daha səmərəli şəkildə nail olurlar. Üstəlik, hazırda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında Türkiyənin rolu böyük olsa da, Türkiyə ilə ərəb ölkələrinin Yaxın Şərqdəki ziddiyyətləri təşkilatda Türkiyənin təsir imkanlarını zəiflədib. Türkiyə nəinki ərəb, hətta islam aləminin ümumi məsələsi olan Qüds məsələsində belə tam həmrəylikə nail ola bilmədi. Bəzi ərəb dövlətləri separatçı mövqə sərgilədi. Odur ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında Türkiyə vasitəsilə təsir imkanını zəiflədir. Bir sıra ərəb ölkələri ilə erməni diasporası sayəsində Ermənistanın münasibətləri mövcuddur və daha da inkişaf imkanlarını istisna etmək olmaz. ABŞ müttəfiqi olan Körfezin ərəb ölkələrini Ermənistanla investisiya yatırmağa təşviq edə bilər. Ən varlı erməni milyonçuları elə tarixən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı coğrafiyasına daxil olan ölkələrdə yaşayıblar və hazırda da yaşayırlar. Oradakı kilsələr böyük si-

yasi-ideoloji iş aparırlar". Politoloq vurğuladı ki, ermənilərin terror təşkilatlarını dəstəkləyən bəzi Yaxın Şərq ölkələrini də unutmaq olmaz: "Üstəlik, Rusiyanın Suriyada, İranın Livan, Yəmən, Fələstin-də hegemon mövqeyi ermənilərə böyük dəstəkdir: "Habelə, son zamanlarda ərəb şeyxlərinin Ermənistanla ayaq açmağa başlaması, ölkəyə sərmayə cəlb etmək istəyən ermənilərin ərəb şeyxləri ilə müxtəlif istiqamətlərdə iş apardığı barədə məlumatlar var. Bir müddət öncə şeyxlərin Ermənistanın ən güclü oliqarxlarından biri, "Çiçəklənən Ermənistan" Partiyasının sədri Qagik Tsarukyanın qonağı olması barədə məlumatlar yayılmışdı. Reallıq odur ki, işğalçı Ermənistan bir sıra müsəlman-ərəb dövlətləri ilə sıx əməkdaşlıq etməyə, əlaqə saxlamağa çalışır. İslam ölkələrinin Ermənistanla əlaqələrinin zəifləməsi üçün ilk növbədə onların öz aralarında dini həmrəylik, təəssübkeşlik hissləri güclənməlidir. Əks halda, biz yəqin ki, ayrı-ayrı müsəlman ölkələrinin Ermənistanla yaxın əlaqələrinin davam etməsinin şahidi ola bilərik".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Türkiyə erməni miqrantları öz ərazisindən çıxara bilər

Politoloq: "Qardaş ölkə bu addımı çoxdan atmalı idi"

Türkiyə yaxın zamanlarda Ermənistan vətəndaşlarını kütləvi şəkildə deportasiya edə bilər. Bu məlumatı "Past" qəzeti yayıb. Məlumatda bildirilir ki, Türkiyədə erməni əmək miqrantlarının sayı kifayət qədər çoxdur. Bu məsələ bir neçə dəfə Türkiyədə gündəmə gətirilib.

Qəzetin yazdığına görə, məsələnin hazırkı ərafədə aktuallaşdırılmasının səbəblərindən biri Ermənistanın Suriya siyasəti olub. Məlumatda bildirilir ki, eger deportasiya reallaşarsa, o zaman yaxın zamanlarda ailələrinə pul göndərən 70-100 min Ermənistan vətəndaşı geri dönmək məcburiyyətində qalacaq.

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Mübariz Əhmədovlu bildirdi ki, əslində Türkiyə bu qərarı verməkdə gecikib: "Bu hal, Türkiyədə "erməni soyqırımı" məsələsində çox riskli vəziyyət yaratmışdı. SSRİ dağıldıqdan sonra Türkiyənin daxilində "erməni soyqırımı" mövzusunda yeni ab-hava, mühit yarandı. Bu, məhz Er-

mənistan Türkiyəyə gədən ermənilərin hesabına oldu. Ona görə yox ki, Ermənistan Türkiyəyə gedən ermənilər savadlı idi və bu qondarma soyqırımı təbliğ edirdilər. Xeyr, onların əksəriyyəti fəhlələr və küçə alveri ilə məşğul olanlar idi. Məsələ burasındadır ki, Ermənistan vətəndaşlarının Türkiyəyə axını, orada əvvəldən yaşayan xəstə millətçi ermənilərin aktivləşməsinə səbəb oldu. Rəsmi Ankara son 20 ildə "erməni soyqırımı" məsələsində hansı təzyiqlərə məruz qalıbsa, bu, birbaşa və dolayısı yolla Ermənistanından gədənlərin hesabına baş verib. Ona görə də Türkiyə məsələ ilə bağlı çox-

dan qərar verməli idi. Ermənilər indi belə iddia uydurub ki, Türkiyə Qarabağ məsələsində erməni mövzusunun Azərbaycanla alver predmetinə çevirib".

M. Əhmədovlunun fikrincə, Ankara başa düşür ki, "erməni soyqırımı"nın Türkiyənin daxilində yaratdığı təzyiq, beynəlxalq aləmdə yeni situasiya formalaşdırıb: "Artıq Fransada,

İtaliyada, İspaniyada və bir sıra Avropa ölkələrində "erməni soyqırımı"na olan münasibət Ermənistanla hörmət mənasında deyil, məhz Türkiyəni cəzalandırmaq anlamındadır. Türkiyənin daxilində başlanan keyfiyyət dəyişikliyi artıq beynəlxalq aləmə keçir. Türkiyə də prosesi yaxşı izləyir. Qardaş ölkə belə güman edirdi ki, Türkiyədə erməni miqrantlarına yer verərsə, beynəlxalq aləm bunu humanist addım kimi qiymətləndirər. Ancaq gördük ki, bu, əks effekt verdi. Ona görə də hesab edirəm ki, Türkiyə Ermənistan vətəndaşları olan miqrantlara qarşı addımının üstündə durmalıdır. Bu addım hədsiz çox gecikib".

Politoloq söylədi ki, Ermənistan vətəndaşlarının Türkiyədən çıxarılması həyati-zəruri məsələ olsa da, bu prosesi ehtiyatlı qaydada reallaşdırmaq lazımdır: "Türkiyənin artıq beynəlxalq imicində müəyyən qədər zədələnmə var. İndi də eger erməni miqrantlarını ərazisindən zorla çıxarsa, bundan da istifadə edib, Türkiyənin imicini zədələyə bilərlər. Ermənistanın son zamanlar həyata keçirdiyi Suriya siyasətinə gəlincə isə mən hesab etmirəm ki, bunun məsələyə aidliyi olsun. Bu, sadəcə ola-

raq hansısa ekspertin fikri ola bilər. Ancaq gedişatə baxaraq demək olar ki, Ermənistanın Suriya siyasəti Türkiyəyə təsir edə bilməz. Türkiyədə erməniləri güclü göstərmək istəyənlər var və bu cür fikirləri də onlar yayırlar. Suriyada ermənilər bölünüblər. Ancaq bu, çox kiçik hadisədir. Yeni bir dəstə Ermənistan hərbiçisi Rusiyanın sözü ilə Hələb ərazisindədir və orada minadan təmizləmə işləri aparıb, xəstələri müalicə edirlər. Yeni üzdə humanitar aksiyalarda iştirak edirlər, ancaq bu adamlar hərbiçidirlər. Deməli, istənilən anda hərbi proselərə də qoşula bilərlər. Eləcə də Suriyadakı ermənilərin bir qrupu ABŞ-ın Suriyadakı qoşunlarına qoşulublar. Yeni bu faktıdır ki, hazırda ermənilər Suriya və ABŞ-ın vasitəsilə Suriyanın geosiyasi proseslərinə qoşulublar. Fakt hər kəsə bellidir. Rusiya xətti ilə erməni hərbiçiləri artıq 3 aydır ki, Hələbdədir. ABŞ xətti ilə isə ermənilərin fəaliyyəti 10 günə yaxındır ki, başlayıb. Bunların miqdarı elə böyük deyil ki, Türkiyə kimi nəhəng dövlətin siyasətinə təsir etsin. Məsələ deyilirdi qədər ciddi olmasa da, hərəkətlənmə var".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Niyə daha çox komediya filmləri və seriallarını sevirik?

Kino mütəxəssisləri səbəblərdən danışdılar

Son illərdə ölkəmizdə türk serialları ilə yanaşı yerli seriallara da maraq artmağa başlayıb. Bu da onu göstərir ki, artıq serial istehlakçıları məsələyə getdikcə ciddi yanaşmağa, ortaya baxımlı məhsul çıxartmağa çalışır. Hazırda təqdim olunan seriallar əsasən dramatik və komediya janrında olur. Bəs tamaşaçı daha çox hansı janrda olan seriala üstünlük verir?

Statistik məlumata görə, milli efir məkanımızda həftə ərzində 65 saatdan çox teleserial yayımlanır. Bunun yalnız 25 faizini komediya serialları təşkil edir ki, bu janrda yayım öncüllüyü hazırda ATV, Xəzər TV-yə məxsusdur. Müşahidələrdən və aparılan sorğulardan belə məlum olur ki, tamaşaçı daha çox komediya janrına üstünlük verir. Məsələn, son günlərdə "Xəzər TV"-də yayımlanan "Niyə?", ATV-də yayımlanan "Buğlama" serialları daha iddialı və reytingli olmağı bacarıb. Xüsusən də birinci qeyd edilən serialdakı aktyor oyunu, süjet xətti tamaşaçı tərəfindən maraqla qarşılanır, sevilir.

Bununla belə dram janrında çəkilən seriallar da artıq tamaşaçı marağı qazana bilir. Məsələn, 2017-ci ildən yayımlanan "Ata ocağı" serialı bu gün də tamaşaçı kütləsini ekrana cəlb etməyi bacarır.

Bununla belə, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, bu gün Azərbaycan tamaşaçısı həm kinoteatrlarda, həm də ekranda sosial-psixoloji, düşündürücü, mənəvi mövzuları əks etdirən, dramatik filmlərə deyil, daha çox yüngül formalı, heç də düşündürücü olmayan komediya janrına üstünlük verir.

"Bu cərəyanın haradan və hansı səbəbdən gəldiyini, dəb kimi formalaşdığını hələ də anlamıram. Anlamaq istəyirəm, amma bu məndə alınmır". Bu sözləri xalq artisti, kinorejissor Oqtay Mirqasimov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirib. Kinorejissor təqdim olunan komediyaların keyfiyyət baxımından çox aşağı səviyyədə olduğunu deyib: "Bu komediyalar sadəcə tələklidir, bəzən heç yumoru da olmur. Ümumiyyətlə, bu barədə danışmaq mənim üçün çətinidir".

Digər kino mütəxəssislərinin fikrincə, bu məsələyə həm sosial-iqtisadi, həm də siyasi təsirləri var. Məsələn, ötən əsrin əvvəlində Hollivud, 40-50 -ci illərdə isə Fransa kinosunda bu cür proses olub. Yeni problemlərdən bezən, daha çox əyləncəyə ehtiyacı olan insanlar komediya janrına üstünlük verib. Lakin zaman keçdikcə, vəziyyət dəyişdikcə insanlar komediya janrından bezərək, fəlsəfi, düşündürən dram janrına yaxınlaşmağa başlayıb.

Kinoprodüser Fehruz Şamiyevin də fikrincə, komediya janrına üstünlük əsasən iqtisadi-siyasi məsələlərlə bağlı olur: "Bu, bütün dünyada var. Yeni iqtisadi durum və yaxud insanların sosial durumu nə qədər ağırlaşsın, daha çox yüngül filmlərə keçib etməyə, onunla da istirahət etməyə, əhvalını yaxşılaşdırmağa çalışırlar. Psixoloji, dram filmlərini əsasən maddi vəziyyəti təmin olunmuş yuxarı üst təbəqə üçün baxımlı hesab edir. Beləliklə, bu məsələ iqtisadi amillərlə bağlıdır. Kütlə çalışır ki, gizli mənalı, dərin-fəlsəfi mesajları olmayan, tez həzm olunan filmlərə baxsın. Bununla belə, dram janrının da öz tamaşaçıları olur. Lakin bütün dünyada olduğu kimi bu cür tamaşaçı bizdə də azlıq təşkil edir. İnsanlar işləyib qazandıqlarını istirahətə xərcləməyə çalışır, nəinki özünü kinoteatrdə psixoloji, dramatik amilə kökləməyə.

Bundan əlavə, telekanallarımızın təbliğ etdiyi "dəyərlər" gəncləri və ümumilikdə tamaşaçılarımızın səviyyəsinə birbaşa təsir edir. Hər gün efirə gedən şit zarafatlar, ucuz gülüş effekti verən sitkom (komik səhnələr - red.) və seriallar tamaşaçımızın zövqünü korlamaqdadır. Diqqət etsək görərik ki, kinoteatrlarda nümayiş olunan filmlərin qəhrəmanlarının əksəriyyəti televiziyaadakı həmin ucuz sitkomlarda çəkilən yoldaşlardır. Bununla da tamaşaçı efirdə gördüyü qəhrəmanları yenidən kinoteatrlarda izləyir. Ümumilikdə belə deyə bilərik ki, televiziyanın formalaşdırdığı kütlə kinoteatra gedəndə mütləq komediyaya baxmağa can atacaq. Seriallara gəldikdə isə, bu televiziya məhsuludur. Serial istehlakçıları efiri doldurmaq, boş qoymamaq üçün asan üsluba, komediya janrına üstünlük verir".

□ Xalidə Gəray,
"Yeni Müsavat"

Havanın temperaturu artdıqca, insanlar həftə sonlarını açıq havada, piknik yerlərdə istirahət etməyə can atır. Bakı şəhərində isə piknik yeri tapmaq bir qədər müşkül məsələdir. Çünki məlum olduğu kimi, bəzən parklarda yaşıllıq üzərində gözmək və əyləşməyin qadağan olunduğu bildirilir.

Amma artıq sakinlərin bəzi parklarda, xüsusən də "Dədə Qorqud" parkında, "Heydər Əliyev Mərkəzi"nin önündə, "Botanika bağı"nda piknik etdiyinin şahidi olur. Beləliklə, həftə sonu insanların piknik etmək üçün daha çox üz tutduğu "Botanika bağı"nda olduq.

Öncə qeyd edək ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Botanika bağı Badamdar qəsəbəsi yolu üzərində yerləşir. Bağ hələ 1934-cü ildən yerli və başqa ölkələrin bitkilərini becərən və öyrənən, botaniki elmləri təbliğ edən elmi-tədqiqat və mədəni-maarif müəssisəsidir. Bağdan əsasən bitki ehtiyatlarını öyrənilən zənginləşdirmək, faydalı bitkiləri öyrənmək və onların təsərrüfat üçün qiymətli olanlarını müəyyənləşdirmək işlərini həyata keçirmək məqsədilə istifadə olunur.

Son vaxtlar isə adı çəkilən bağ paytaxt sakinlərinin, hətta ölkəyə gələn turistlərin istirahət məkanına çevrilib. Ənənəvi olaraq bağa giriş pulludur - uşaqlar üçün 50 qəpik (məktəbəqədər uşaqlar üçün pulsuz), böyüklər üçün 1 manat. Əgər əlavə olaraq avtomobilinizi dayanacaqda saxlamaq istəsəniz, 2 manat da ödəməli olacaqsız. Bu arada onu da qeyd edək ki, son illərdə bağa daimi gələnlər üçün abunə sistemi yaradılıb. Belə ki, həmin şəxslər ayda 5 manat ödəməklə limitsiz olaraq bağa gəlmək imkanı qazanırlar...

Bağa ilk addımlarımızı qoyandan sonra qarşımıza əl-ələ, qol-boyun olan sevgililər, yenicə ailə qurmuş insanlar, gənc ailələr çıxır. Amma bağ sanki kənardan daha çox sevgililər üçün ən yaxşı fürsət, məkan kimi görünür. 41 hektardan çox ərazisi olan baği gəzib, qurtarmaq olmur. Özümüzmə münasib bir yerdə məkan salırıq. Gitarra ilə mahnı oxuyub rəqs edən, əylənən, yaşıl otların üzərində uzanan kim, yeməyə girişən kim... Halbuki bundan əvvəl bildirilirdi ki, bağda yemək qadağandır. Amma taxtarlardan qarşıdırılan bütün stollarda yemək-içmək dolu idi. Sanki insanlar istirahətə deyil, günorta yeməyini bağda yemək üçün gəlib. Bu səbəbdən hər tərəfdə zibilliyə rast gəlmək mümkündür. Ətrafda isə bağa təşrif buyuranlardan başqa heç bir nəzarətçi və ya əməkdaş gözü dəymirdi.

İstirahət etdiyimiz zamanda hansısa kursda təhsil alan tələbələr və onlarla birgə gələn pakistanlı müəllim Kenn ilə tanış olduq. Tələbələr istirahət üçün bu məkanı tez-tez seçdiklərini bildirdilər: "Bura gözəldir, havası da təmizdir. Həm yaxşı əylənirik, həm də rahat şəkildə istirahət edirik".

Pakistanlı müəllim Kenn isə bizim üçün həm elektron gitara ilə mahnılar ifa etdi, həm də bağ haqqında öz təəssüratlarını bölüşdü: "Bura çox gözəldir. İlk dəfədir ki, bu bağa gəlirəm.

Ağaclıq, yaşıllıq, bir sözlə, hər şey çox gözəldir. Ümumiyyətlə, Azərbaycan, Bakı, Azərbaycan insanı gözəldir, mehribandır. Mən burada ancaq gülürüzlü insanları gördüm".

Kenn Azərbaycanın milli

"Sarı gəlin" mahnınız insana həzz verir".

Təxminən saat 4-5 radələrində insanların həm ailəlikcə, həm də qrup şəklində axın etdiyinin şahidi olduq. Onların bəziləri, sadəcə, bağı ziyarət edən-

Tezliklə ana olmağa hazırlaşan Aytən adlı paytaxt sakini bizimlə söhbətində bildirdi ki, hələ qış aylarından bu bağa gəlir: "Həkim mənə daim təmiz hava qəbul etməyimi məsləhət görüb. Ona görə də hələ qış ay-

"Botanika bağı": ziyarət, yoxsa istirahət məkanı?

Ziyarətçi: "Bağ, yaşıllıq gözəldir, amma bura ciddi nəzarət edilsə, daha yaxşı olardı..."

musiqiləri haqqında da bildiyini və çox sevdiyini dedi: "Sizin muğam çox gözəldir. Onu dinlədikcə həzz alıram. Və yaxud

lər, fotosessiya ilə məşğul olana, bir qismi isə qeyd etdiyimiz sadəcə, istirahət etməyə gələnlər idi.

larından bura istirahət etməyə gəlirəm. Deyim ki, uşaqlıqdan bir neçə dəfə bu bağda olmuşam. Niyəsə onda bura mənə o qədər də maraqlı gəlmirdi. Amma burdakı ağaclıq, yaşıllıq insani dincəldir".

Qasimovlar ailəsi isə həftə sonları övladlarını bura gətirdiyini, xoş istirahət keçirdiklərini bildirdi: "Buranı daha çox uşaqlarımız sevir. Çünki ərazi genişdir, uşaqlar istədiyi qədər qaça, gəzə bilirlər. Ümumiyyətlə, onların daha çox bu cür səs-küydən kənar, yaşıllıq içərisində istirahət etməsinə üstünlük veririk, nəinki restoran və yaxud kafeyə aparmaqla".

Digər həmsöhbətimiz isə bağda su olmamasından, müəyyən yerlərdə zibilliyə yerə atılmasından şikayətləndi: "Neçə dəfə gəlmişik, amma nəzarətçi görməmişik. Uşaqlar bəzən haradansa qaralan zibilli gördəndə ya qorxur, ya da ki, yeməli bilib ağzına aparır ki, bundan da narahat oluruq. Bağ, yaşıllıq gözəldir, amma bura ciddi nəzarət edilsə, daha yaxşı olardı".

Dilşən adlı həmsöhbətimiz də kiçik qızı ilə ilk dəfə bağa gəldiyini dedi: "İlk dəfədir ki, gəlirəm. Qızım buranı sevdi, amma mənim üçün bir qədər danxdırıcı oldu".

Qeyd edək ki, baği gəzişərək ağac və bitkilərin adları, xüsusiyəti barədə heç bir tabloya və yaxud informasiya lövhələrinə rast gəlmədik. Sadəcə, bəzi yerlərdə hansısa əraziyə daxil olmağın qadağan olduğu barədə elanlarla qarşılaşdıq. İnternet resurslarından aldığımız məlumata görə, hazırda bağda 130-a yaxın nadir bitki qorunur.

□ Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Keçən həftə Azərbaycanla qardaş Türkiyə arasında növbəti birgə hərbi təlimlər keçirildi. Təlimlərdə iki ölkənin şəxsi heyətini təmsil edən minə yaxın hərbiçi, çoxlu sayda ağır hərbi texnika və döyüş vertolyotları iştirak elədi. Əsas hədəf düşməni hücum taktikası ilə məhv etmək və onun ərazisində dağlıq və düzənlik əraziləri ələ keçirmək olub. Yəni söhbət Dağlıq Qarabağ da daxil, işğal altındakı torpaqlarımızı azad etmək olub.

Budəfəki Azərbaycan-Türkiyə təlimləri də xarici hərbi ekspertlərin diqqətini məxsusən çəkib. Məsələn, rusiyalı hərbi analitik Aleksey Xlopotov hesab edir ki, artıq Qarabağın, digər ərazilərin işğaldan güc sənarisini ilə azad edilməsi yeganə çıxış yolu kimi qabarmağa başlayıb. "Dağlıq Qarabağ problemini yoluna qoymaq üçün bircə şey lazımdır: bu gün və ya sabah Azərbaycan Ordusuna hücum əmri vermək. Əminəm, bir həftədən də az müddətdə o, İrəvanda olacaq. Orada isə artıq qoy siyasətçilər durumu həll eləsinlər. Bircə prosesə qarışmasınlar və onu dayandırmasin-

lar", - deyə o qeyd edib. Məsələ də əslində hər şeydən öncə bundadır: Azərbaycan Ordusunun müzəffər yürüşünə xaricdən hansısa əngəlin yaradılması. Söhbət əlbəttə ki, ilk növbədə Rusiyadan - Ermənistanın faktiki, işğal ortağından gedir. O Rusiya ki, 2016-cı ilin aprelinde öz maraqlarını əsas götürərək, silahlı qüvvələrimizin irəliləməsinə əngəllədi. Rusiya amilini ciddiyyə almamaq isə hələ ki qeyri-mümkündür. Digər yandan, Moskva əlində unikal imkanlar ola-ola, əfsuslar olsun ki, Dağlıq Qarabağ probleminin dinc həllinə də ciddi maraq göstərmir. Moskva

Dünyanın ən güclü orduları açıqlandı - Azərbaycan 53-cüdür

"Global Fire Power" hərbi qüvvələri araşdırma mərkəzi dünya miqyasında 2018-ci ilin ən güclü ordularına sahib olan ölkələrin siyahısını açıqlayıb. Siyahının hazırlanmasında 50-dən çox faktorun nəzərə alındığı bildirilir. Orduların texnoloji inkişafı, canlı qüvvəsi, meydana uzun müddət mübarizə aparmaq potensialı və hərəkət qabiliyyəti əsas faktorlar sırasındadır.

Azərbaycan siyahıda 53-cü pillədə qərarlaşıb. Dünyanın ən güclü ordusuna malik ilk 20 ölkə bunlardır: ABŞ, Rusiya, Çin, Hindistan, Fransa, İngiltərə, Cənubi Koreya, Yaponiya, Türkiyə, Almaniya, İtaliya, Misir, İran, Braziliya, İndoneziya, İsrail, Pakistan, Şimali Koreya, İspaniya, Vyetnam.

Qarabağ

Qarabağ üçün dəyişən hərb və sülh şərtləri

Münaqişə ətrafında vəziyyət istənilən an "partlaya" bilər; **rusiyalı ekspert:** "Azərbaycan Ordusu bir həftəyə İrəvana çatar, əgər..."; **amerikalı təhlilçi:** "İşğalçı Ermənistanı beynəlxalq sanksiyalar tətbiq edilməlidir"

rəsmiləri ilk növbədə münaqişə tərəflərinin özlərinin anlaşmalı olduğunu bəyan edirlər. Bu isə mümkünsüzdür. Çünki Ermənistan regionda Kremlin yeganə legitim forpostu, hərbi qalasıdır və Kremlin izni olmadan Azərbaycanla anlaşmaya gəlməkdən ehtiyatlanır. Bundan ötrü Ermənistanın ən azından Azərbaycan qədər müstəqil və söz sahibi olması gərəkdir. Hərçənd, o da gerçəkdir ki, Ermənistanın siyasi rəhbərliyi və cəmiyyəti də ədalətli sülh anlaşmasından xeyli uzaqdır. Heç şübhəsiz, ermənilər həm də Rusiyaya arxayın olaraq, belə maksimalist, radikal mövqeyə tuturlar. Moskvada da bunu yaxşı bilir və münaqişənin uzanması üçün istifadə edirlər.

"Ermənistan Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı nöqədir". Bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib. Ekspert bu xüsusda tatar əsilli ukraynalı deputat Mustafa Nayemin ötən həftə Ermənistanı buraxılmamasına diqqət çəkib.

"Ermənistanın Rusiyanın qulu olduğuna dair növbəti hadisə baş verib. İrəvanda keçirilən beynəlxalq konfransda ukraynalı deputat

Mustafa Nayem iştirak etməmiş, o bu məqsədlə İrəvana gedib, ancaq sərhəddə ona deyiblər ki, ölkəyə buraxmayacaqlar. Saatlarla gözləndikdən sonra Nayemi çox çək-çevirdən sonra ölkəyə buraxıblar. Soruşa bilərsiniz ki, Rusiyanın bu məsələyə nə dəxli var? Məsələ burasındadır ki, Rusiya sərhəddə Ermənistanın yalnız Türkiyə və İranla quru sərhəddə keşik çəkirlər, İrəvan hava limanı da onların nəzarətindədir, çünki hava limanı sərhəd qapısıdır. Maraqlı durumdur, rusiyalı sərhəddə ukraynalı deputatı Ermənistanı buraxmırlar. Nahaq yerə Rusiya Dövlət Dumasının keçmiş sədri Boris Qırzlov çaşmış sözün düzünü bu şəkildə deməmişdi: "Ermənistan Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı forpostudur". Əslində "nöqədir" desəydi, daha doğru olardı".

Politoloqa görə, bütün emrləri Moskvadan alan İrəvan elə buna görə Azərbaycan torpaqlarının işğalına son qoymur. "Çünki Moskva bu məsələdə ısrar etmir, məsələ bu qədər sadədir", - deyə o əlavə edib.

"Ermənistan Azərbaycana qarşı təbliğat kampaniyasını davam etdirdikcə və öz əsgərlərini Azərbaycan ərazisində saxladıqca ATƏT-in Minsk Qrupu çərçivəsində bütün sülh söyləri iflasa məhkumdur". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu sözləri isə amerikalı ekspert Piter Teys azernews-a deyib.

"Paşinyan hökumətinin Dağlıq Qarabağla bağlı konkret addımları görünür. Ermənistan suveren Azərbaycanın 20% ərazisini işğal etməkdə və regionda işğalçı mövqeyə sadıq qalmaqda davam edir. Bütün beynəlxalq birlik Azərbaycanın ərazi bütövlüyün tanıyır, BMT TŞ-nin 4 qətnaməsi erməni silahlı qüvvələrinin işğal altındakı ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edir", - deyə o xatırladı.

Onun sözlərinə görə, erməni baş nazir beynəlxalq birliyin tələbi əsasında erməni silahlı qüvvələrinin işğal altındakı Azərbaycan torpaqlarından çıxarılması üçün təcili addımlar atmalıdır ki, bölgədə daimi sülh, regional təhlükəsizlik və iqtisadi tərəqqi təmin olunsun. "Azərbaycan səbirlə bunu

gözləyir - baxmayaraq ki, onun əlində öz ərazilərini zor gücü ilə azad etmək üçün yetərli güc var. İrəvana qarşı beynəlxalq iqtisadi sanksiyalar və onun Qafqazda işğalçı hərəkətlərinin siyasi ittihamı Paşinyana təzyiq üçün, erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın suveren ərazisindən çıxarılması üçün çox vacibdir. Yalnız işğalçı qoşunlar çıxarıldıqdan sonra Dağlıq Qarabağ konfliktinin nizamlanmasında uzunmüddətli nəticələrdən danışmaq mümkün olacaq", - deyə amerikalı təhlilçi əlavə edib.

Ancaq məsələ də ondadır ki, təcavüzkar Ermənistanın arxasında onun işğal ortağı Rusiya durub. Rusiya istəse, beynəlxalq sanksiyalar olmadan da Ermənistanı ram edə bilər. Demək, beynəlxalq birlik həm də bu amili ciddiyyə almalı, Rusiyanın Ermənistanı yola getirməsi üçün Kremlə təzyiq etməlidir. Hərçənd ABŞ və Avropa Birliyinin də İrəvana təsirli rıçaqları mövcuddur və bu rıçaqlar getdikcə artır. Bu rıçaqları tezliklə işə salmaq gərəkdir. Çünki münaqişə ətrafında vəziyyət istənilən an "partlaya" bilər...

Martın 31-də Türkiyədə keçirilən bələdiyyə seçkilərindən sonra İstanbul uğrunda gedən gərgin savaş sona çatmaq üzrədir. Seçkilərdə qələbə qazandıqı elan edilən CHP namizədi Əkrəm İmamoğlu bələdiyyə mandatı verilsə də, hakim partiya AKP-nin qanun pozuntuları ilə bağlı etdiyi şikayətə bu gün Yüksək Seçim Komissiyasının (YSK) baxacağı gözlənilir.

Bu arada prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilk dəfə İstanbul seçkilərinin nəticələri barədə gəniş danışmış, bu nəticələri "şübhəli" adlandıraraq və yeni seçkilər keçirməyə çağırıb. Ərdoğan deyib ki, İstanbul seçkilərində "böyük yolsuzluqlar" olub. Prezident onu da deyib ki, seçki komissiyalarının tərkibinin formalaşdırılmasında ciddi pozuntular olub. Onun fikrincə, nəticələrin legitim olmadığını bu fakt da təsdiq edir ki, İstanbulun 39 rayonundan 25-də seçkiləri AKP-nin namizədləri qazanıb.

Ərdoğanın bu çıxışına ehtəmin gün Əkrəm İmamoğlu cavab verib. İmamoğlu bildirib ki, İstanbul bələdiyyəsinin məclis üzvlərinin əksəriyyətinin AKP-çilərdən təşkil olunması da həmin səsvermənin nəticələrindən biridir. "Deyərlər ki, İstanbulda məclis üzvləri səsini bizə verdilər, bu üzvdən çoxluq təşkil edirik. Eyni qutuya atılan səsə böyük şəhər bələdiyyə başqanlığı səsverməsində isə şübhə olduğunu deyirlər. Buna qarşı belə güclər. Necə ola bilər ki, eyni qutuya atılan səsərdə AKP-li məclis üzvlərinin səsleri tərtəmiz çıxır, amma böyük şəhər bələdiyyə başqanına verilən səsler şübhəli olur?".

Artıq demək olar ki, gözlər

"İstanbul savaşı" bu gün sona çatır

Binəli Yıldırım, yoxsa Əkrəm İmamoğlu? Əhəd Məmmədli: "Erkən seçkilər ehtimal edirəm..."

YSK-nin verə biləcəyi qərara dikilib. Bu istiqamətdə ən müxtəlif ehtimallar səslənir. Çoxları düşünür ki, Ə.İmamoğlu Türkiyənin ən böyük şəhərinin bələdiyyə başqanı kimi tanınacaq. Bunun əksini düşünənlər də var.

Politoloq Əhəd Məmmədli: "Günlər öncə fikir bildirmişdim ki,

seçkilər nəinki yenidən keçirilə bilər, hətta mandat İmamoğludan alınmış, Yıldırım verilə bilər. YSK-nin bunu etməyə tam hüquq var. Zətən Türkiyə təcrübəsində belə hallar ən azı 2 dəfə olub və hər ikisində CHP-nin şikayətinə uyğun olaraq mandat qalib namizəddən alınmış onları namizədə

verilib. Türkiyə siyasi dəhlizlərində bu haqda ciddi söhbətlər gedirdi. Ərdoğan nəhayət ki, sakitliyinə son qoyub İstanbul seçkiləri haqda fikirlərini söylədi. Görünür AK Partiya sona qədər bu prosesin ədalətli keçməsi üçün mandatın onun namizədinə verilməsi fikrindən vaz keçib və yeni seçkilər

tələb edib. Bunu da AK Partiyasının lideri, Türkiyə Cümhurbaşkanı Ərdoğan öz çıxışında bildirdi".

Politoloq YSK-nin tam müstəqil olmasına da işarə vurdu: "YSK tam müstəqil qurumdur, bu quruma heç kəs təzyiq, təsir edə bilməz, hətta dövlət başçısı belə. Sadəcə Ərdoğan bir partiya başqanı, maraqlı tərəf kimi bu haqda fikrini bildirdi. Sonucun necə olması YSK-nin verdiyi qərardan asılı olacaq. Mən erkən seçkilər ehtimal edirəm. Erkən seçkilərin keçirilməsini AK Partiyasının Cümhurbaşkanı İttifaqındakı müttəfiqi MHP də tələb edir. Bu məsələdə MHP rəhbəri Baxçalı Ərdoğandan da sət mövqedə dayanır. YSK bu gün İmamoğlunun qələbəsini tanıya da, yenidən seçkilərin keçirilməsi qərarını verə bilər. Səbirli olaq, gözləyək. İstənilən halda nə qərar olursa olsun, hər tərəf bu qərara hörmətlə yanaşsın, əməl etməlidir. Fikrimcə, hər iki qərarın Türkiyəyə heç bir zərəri yoxdur. Nə qərar verilsə verilsin, hər kəs bu qərara hörmətlə yanaşmalıdır, tabe olmalıdır. Dövlət zəkası da zətən bunu tələb edir. Hisslərə qayılmayacaq və soyuqqanlı düşüncə. Hər kəs gördü ki, İstanbul bələdiyyə seçkilərində ciddi saxtalarlıqlar aşkarlandı və bu saxtalarlıqlar aşkarlandı"

sonra şübhəli 5% səsler sayılmağa başlandı və İmamoğlu ilə Yıldırım arasında fərq ikincinin xeyrinə eriməyə başladı. Bu, çox ciddi faktordur ki, səsvermə yenidən keçirilsin. Baxın, cüzi səsleri saxtalaşdırmaqla AK Partiyasının namizədinə İstanbulda uduzduurmaq istədilər. CHP-nin belə hiylə ağıla nə gəlməzdi, bu, tipik FETÖ əməliyyatı idi. İmamoğlunun da keçmiş FETÖ bağlantıları var. Yeni vəziyyət düşündüyümüzədən daha ciddi və təhlükəlidir. Ona görə mən hamını dövlətin narahatlığını anlayışla qəbul etməyə çağırıram. Təbii ki, İmamoğlu öz xeyrinə çıxış edəcək. Mən İmamoğlu, Yıldırım, Ərdoğan, Kılıçdaroğlunun çıxışlarına deyil, aşkarlanmış faktlara hamını diqqət etməyə çağırıram. Faktlar da onu göstərir ki, cüzi səslerle seçki saxtalaşdırılıb və bu kifayət etdi ki, seçkilərdə CHP-nin namizədi qalib elan olunsun. Lakin bu da kifayətdir ki, nəticələr ləğv edilib yenidən keçirilsin. İstər Ankara, istərsə də İstanbulda bələdiyyə məclisləri AK Partiyasının nəzarətindədir. İmamoğlu çıxışında o vaxt haqlı oldu ki, məsələn, Ankarada da eyni olay təkrarlardı. Ankara Məclisində AK Partiyasının çoxluğu olsa da, CHP-nin qalibiyyəti tanındı. Yeni bu məsələ AK Partiya-CHP məsələsi deyil, ortada saxtalarlıq faktı var və bu aşkarlanıb qarşısı alınmalıdır".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

ABŞ-ın Türkiyə qarşısında iki ağır şərti

"Ankara onların heç birini yerinə yetirməyəcək, ancaq... tərəflər arasında "arxa qapı" diplomatiyası davam edir"

ABŞ administrasiyası Rusiyaya və İrana qarşı ciddi sanksiyalar tətbiq edir. Türkiyə isə NATO üzvü və ABŞ-ın Şərqdəki əsas müttəfiqlərindən biri olsa da, son illərdə bu ölkə ilə Vaşinqton arasında ciddi soyuqluq yaşanır. ABŞ-ın Rusiya və İranda münasibətləri gərginləşdikcə Türkiyə ilə də yeni-yeni problemləri yaranır. Vaşinqton İranda neft alışına icazə verdiyi 8 ölkəyə qoyulan limiti mayın ikisindən etibarən ləğv edib. Həmin 8 ölkədən biri də Türkiyədir.

Beləliklə, ABŞ Türkiyə qarşısında iki tələb-şərt irəli sürüb. Bir tələbi ondan ibarətdir ki, Türkiyə Rusiyadan S-400 zenit raket komplekslərini almasın. İkinci tələb Türkiyənin İran neftini almaqdan imtinasıdır. Hər iki tələb və şərt Türkiyənin maraqları üçün çox ağır sayıla bilərmi? Türkiyənin bu tələblərə əməl edəcəyi mümkündürmü? Xüsusən İran neftindən imtina etməsi Türkiyə üçün mümkündürmü? ABŞ Türkiyəyə bunun qarşılığında hansısa alternativ təklif edir?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Türkiyə və ABŞ arasında davam edən gərgin siyasi situasiya daha da mürəkkəb xarakter almaqdadır: "Amma iki ölkənin bu kimi çətin sınaqlardan qarşılıqlı anlaşma ilə çıxsa biləcəkləri mümkündür. İki ölkə arasın-

da FETÖ məsələsində fikir ayrılıqları və Vaşinqtonun Suriyada PKK-nın qolu olan YPG-yə lojistik və siyasi dəstək verməsi müttəfiqlər arasında uçurum yaradıb. Qeyd edim ki, iki tərəfli rəsmi görüşlərdə öz xətəllərini olduğunu qeyd edirlər. Suriyada müharibə başlayanda Türkiyənin ABŞ-dan "Patriot" zenit raket komplekslərini almaq istəməsi, Vaşinqtonun bu silahları müttəfiqinə verməməsi əlavə gərginliyə yol açaraq, Ankaranın digər

alternativ variantla əl atmasına getirdi. Bu səhvi ABŞ da anlayır. Türkiyənin "Patriot"ların əvəzinə Rusiya ilə S-400 zenit raket komplekslərinin alınması barədə müqavilə imzalaması, yeni ABŞ-Türkiyə gərginliyinə getirdi. Vaşinqton bəyan edir ki, Türkiyə Rusiyadan həmin silahları alarsa, Türkiyə sanksiyalarla üzləşəcək və birgə proqramda olduqları F-35 yeni nəsil təyyarələri Türkiyəyə verilməyəcək. Artıq Türkiyə Rusiya ilə müqavilə

imzalayıb və payızda S-400 Türkiyəyə çatdırılacaq. Əgər Türkiyə Rusiya ilə bu müqavilədən çıxarsa, Rusiya tərəfindən məhkəməyə verəcək. Eyni zamanda iki ölkə arasında ciddi siyasi problemlərə yol açıla bilər. Ankara bunları bildiyi üçün Rusiya ilə münasibətləri kormamayaacaq. Bu da o deməkdir ki, Türkiyə ABŞ-ın şərtini, tələbini yerinə yetirməyəcək".

Politoloqun sözlərinə görə, ABŞ-ın Ankaraya iki şərt irəli

sürməsi Türkiyənin iqtisadiyyatının hədəf alınması deməkdir: "İranda neft alışına məhdudiyəti tətbiq olunmasından sonra neft alışını davam edərsə, birbaşa Türkiyə şirkətlərinin də sanksiyalara məruz qalmasına gətirə bilər. Türkiyə İranda neft almazsa, onun iqtisadiyyatında, sənayesində problemlər yaranacaq. Ona görə də, mənə, Vaşinqtonun bu tələbi də yerinə yetirilməyəcək".

Bununla belə, həmsöhbətimiz dedi ki, hazırda Vaşinqtonla Ankara arasında "arxa qapı" diplomatiyası davam edir: "ABŞ-ın Suriya üzrə xüsusi elçisi Ceyms Cefri Ankarada oldu. İkitərəfli danışıqlar aparıldı. Trampın Ərdoğan arasında telefon danışıqı baş tutdu. Trampın iyulda Türkiyəyə səfəri gözlənilir. Hesab edirəm ki, bu səfərə qədər Türkiyə ilə danışıqlar aparılacaq. Vaşinqton S-400 əvəzinə "Patriot" sistemlərini verilməsini və İran nefti əvəzinə BƏƏ və Səudiyyə Ərəbistanından, həmçinin İraqdan neft alışını şərt kimi irəli sürüb. İranda neft və qaz alışını Türkiyə üçün ucuz başa gəlir. Bundan əlavə, Türkiyənin neft emalı zavodları İran nefti üçün ixtisaslaşmış. Türkiyə çalışacaq ki, İranda neft və qaz alışını azaltsın və İraqdan idxal etsin. Bu istiqamətdə Türkiyə və İraq arasında danışıqlar davam edir. ABŞ çalışır ki, Türkiyə kompromisə getsin. İki ölkənin kompromisə getməsi mütləq olacaq. Əgər iyul ayında bu, olmasa müttəfiqlik əlaqələrinə son verilə bilər".

Politoloq Əhəd Məmmədli

isə bildirdi ki, ABŞ-ın istək arzuları çox ola bilər, amma artıq Türkiyə o Türkiyə deyil hər bir istəyi qəbul etsin: "ABŞ Türkiyə ilə münasibətlərini o gərginlik səviyyəsinə gətirib çıxarıb ki, ən azı S-400-lərdən Ankara imtina edən deyil. Çünki burda artıq bir dövlət qüvvəsindən söhbət gedir. ABŞ ələ güzəzlər etməlidir ki, Türkiyə bu haqda fikirlərini deyəsin. Artıq S-400 məsələsində ABŞ-ın Türkiyə ilə razılığa gəldiyi xəbərləri sezməyə başlayıb. Fikrimcə, ABŞ geri çəkilmək və müxtəlif şərtlər irəli sürməklə Türkiyənin rus raket komplekslərini almasına göz yumacaq. F-35-lər üçün təhlükəsizlik vədini almaqla S-400-lərin Türkiyə tərəfindən Rusiyadan alınmasına ABŞ razılıq verəcək. İranda neft alınmasına gəldikdə, ABŞ-ın bu tələbi də tamamilə qeyri-qanunidir. Bu məsələdə də Türkiyə geri çəkilmir. Türkiyə regionda İran və Rusiya ilə strateji əməkdaşlıq qurub və bundan imtina etmək fikrindən uzaqdır. Amerikanın istəklərinə görə Türkiyə öz maraqlarından imtina edən deyil. Lakin Amerika da Türkiyə üçün çox vacib tərəfdaşdır. Yaddan çıxartmayacaq ki, NATO-da bu ölkələr müttəfiqdirdi. Düşünürəm ki, İran nefti mövzusunda da bir araya gəlib müzakirə edib razılılaşmaq olar. Bu, ABŞ-ın Türkiyəyə nələr verə biləcəyindən asılıdır. Masada PKK-PYD-YPG məsələsi var. Düşünürəm ki, ticarət üçün bol məhsul var. Şimali Suriya, Şimali İraq, FETÖ, PKK, Türkiyəyə qarşı iqtisadi müharibənin dayandırılması və sair mövzularda anlaşıla bilərlər. Top Vaşinqtondadır, Ağ Evin bu topla necə davranmasından asılı olaraq Ankara da uyğun cavab verəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

"Mayda toy olmaz" iddiasına iki baxış

Qadağanın heç bir dini, tibbi və astroloji əsası yoxdur

Bəziləri bu düşüncənin hələ Roma imperiyası dövründə yarandığını iddia edir. Belə ki, may sözü latın dilində "maius" sözündən götürülüb, hansı ki, "May İlahəsi" belə adlandırılıb. Digər iddialarda isə qeyd olunur ki, Romada may ayında "Lemuriya" adlı tədbir keçirilmiş. Bu ayda bütün məbədlər bağlanır, dünyasını dəyişənlər yad edilir, dualar oxunmuş. Beləliklə, bu ayda toy, şənlik məclisləri keçirilməyib.

Digər iddialara görə isə mayda toy keçirilməməsi bu ayda yəmənin çiçəyinin açması ilə bağlıdır. Belə ki, çiçəyin mənası "ya sən, ya da mən" olduğu üçün mayda əylənməyin, toy keçirməyin düşər-düşməməzliyi olduğuna inanılır. Və yaxud bildirilir ki, may ayında yağışlar çox yağdığından bu ay "ağlayan dövr" kimi xarakterizə olunur. Beləliklə, təbiət ağladığı zaman, insanlar da şadlıq etmək, əylənmək istəmir.

Bir qisim yaşlı insanlar qeyd edir ki, may ayında toy edilməməsi ənənəsi təxminən 2 əsr əvvəl Azərbaycana gələn ruslar tərəfindən qoyulub. Məlum olduğu kimi, həm ruslar, həm də ermənilər arasında may ayının uğursuz olması ilə bağlı bir mif var. Bu gün də bu mifin daşıyıcıları olsa da, artıq buna inanmayanlar daha çox üstünlük təşkil edir.

Ermənilər isə bir əsr əvvəl, qondarma erməni soyqırımı ilə əlaqədar hər il aprelin 24-dən mayın 24-dək yas saxlayır, bu müddəti matəm kimi qeyd edirlər. Beləliklə, Sovet dövründən bu günə qədər həm ermənilərin, həm də rusların təsiri ucbatından ölkəmizdə hələ də may ayını "vay ay!" kimi qəbul edənlər var.

Bununla belə bəziləri "may ayında toy edilməz" inancının tibbi baxışla da əlaqələndirir. Qeyd edilir ki, bu ayda fəsil də-

yişməsi ilə əlaqədar olaraq insan orqanizmində də həm mənfi, həm də müsbət dəyişikliklər olur. Bu dəyişikliklər insana yüksək əhval-ruhiyyə gətirə bilər, qəm-kədə, depressiya halları da yarada bilər. Həmçinin ağır xəstəliklərdən əziyyət çəkənlər orqanizmdə baş verən dəyişikliklər üzündən gözənilmədən dünyasını dəyişə bilər. Beləcə, may ayı xəstələr üçün ən təhlükəli ay hesab olunur.

Lakin ölkəmizdə getdikcə bu ayla bağlı mif dağılmağa başlayır. Məsələn, məsələ ilə bağlı bir neçə restoran və şadlıq evləri ilə əlaqə saxladıqda bizə bildirildi ki, "artıq may ayında da toyların sayı artmağa başlayıb". Bunun da öz səbəbi var, çünki may ayı ilə bağlı mövcud olan inanclar üzündən restoran və şadlıq evləri bu ayda qiymətlərdə xeyli güzəştlər edir, müştəri cəlb etmək üçün müəyyən kampaniyalar keçirir. Sərfəli qiymətlərdən yararlanmaq üçün toy etmək istəyənlər tələsməyə çalışır. Lakin bu il Ramazan ayı may ayına təsa-

düf etdiyindən, böyük ehtimalla mayda toyların sayı çox az olacaqdır. Hərgah, mübarək ayda toy yasaq deyil.

Bu arada qeyd edək ki, qonşu Türkiyədə cütlüklərin əksəriyyəti elə məhz may ayında toy etməyi sevirlər. Səbəb isə budur ki, may ayında hər tərəfə yaşıllığa bürünür, bununla belə hava çox da isti, yandırıcı olmur, bu səbəbdən toylar əsasən açıq havada keçirilir. Əsasən Avropa tipli bu cür toylar daha az xərcli və daha əyləncəli olur.

"May ayında toy keçirməməsinin dinlə heç bir əlaqəsi yoxdur". Bu sözləri ilahiyyatçı Emil Rahilovlu mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışarkən bildirdi. "Düşünürəm ki, bəziləri bunu may ayında maddi durumun aşağı olması ilə əlaqələndirir. Belə ki, may ayında əkin-biçin, məhsuldar ay olmadıqdan belə düşünür. Amma bu düşüncə yanlışdır. Dində bütün aylar, günlər hər bir bəndə üçün uğurlu sayılır. Bir tək həftənin cümə günü daha uğurlu sayılır. Və yaxud ildə elə

günlər olur ki, Allah həmin günlərdə bəndələrinə daha çox ibadət etməyi tövsiyə edir. Məsələn, Qədir gecələri, Şaban ayı, Rəcəb ayı və sairə. Beləliklə, ilin bütün ayları və günləri bərəkətli, uğurludur, yeter ki, bəndənin özü yaxşı bəndə olsun".

Astroloqlar da bildirir ki, mayda toy olmamasının nəinki dinə, həmçinin astrologiyaya da aidiyyəti yoxdur. Bu barədə astroloq Səbuhi Rəhimli mövzu ilə bağlı mediaya açıqlamasında bildirib: "Deyilənə görə, bu ənənə uydurma erməni soyqırımı ilə bağlı yaranıb. Belə ki, ermənilərin uydurma soyqırımına tutduqları yasin əsas hissəsi maya düşdüüyündən bu ay toy olmurdu. Həmin ənənə özümüz də bilmədən Azərbaycanda hələ də saxlanılır. Başqa heç bir səbəb yoxdur. Tibbi və ya elmi cəhətdən may ayında toy olmaması üçün heç bir səbəb göstərilmir. Düşünürəm ki, may ayında toy etməyin uğurlu tərəfləri çoxdur".

✎ Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Burdan bir ərəb keçdi...

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

● ki gün öncə olduqca maraqlı bir gün yaşadım. Allah heç qoymasa, Ümumdünya Söz Azadlığı Günü idi. Cəmiyyətdəki kəskin qütbləşmə o qədər əndazəni aşmış ki, bizdən, media cəmiyyətimizdən də yan keçməyib. Eyni gündə, eyni saatlarda, şəhərin bir-birinə yaxın iki konfrans zalında media azadlığı ilə bağlı tədbir keçirildi.

Hər iki tədbirdən hazırlanmış reportajı oxudum. Birində deyirdilər ki, ölkə mediası azaddır, dövlət qayğısı nəticəsində jurnalistlər evlə təmin olunub, redaksiyalara birdəfəlik yardımlar edilir tez-tez, dəstək o qədər yüksəkdir ki, medianın problemindən danışmaq olmaz. O biri tərəfdə yığışanlar isə iddia edirdi ki, qəzetləri oxumurlar, jurnalistlərin 90 faizi öz mövqeyini dəyişib, cəmi 10 faiz qalıb, onlar da elə həmin salona yığışanlardır, media nümayəndələri isə daxili senzura da daxil, senzuranın bir çox növlərindən əziyyət çəkirlər.

Hesab edək ki, indi ölkəmizə gələn turist açıq saytları və bu xəbərləri oxuyur. Xəbər lentinin bir başında "media ölür", o biri başında isə "ölkə mətbuatı inkişafdadır" başlıqlı və məzmunlu reportajlar var. Adam harda olduğunu necə anlasın? Amerikadadır, ya Afrikadadır? Azərbaycanın bir tərəfində bir cür media, o biri tərəfində başqa media yayılır? Hamısı bu ölkədə çap olunub, yayımlanmırmı? Niyə belə təzadı ölkəmiz var? Media adına xaricdən gələn milyonlarla qrantı yeyib, bir iş görməyənlər daha azaddır, yoxsa dövlətdən verilən kiçik məbləğlərlə bir şəkildə hansısa media orqanını qoruyub saxlayanlar? Kim daha çox iş görür? Öz kiçik pəncərəsindən kim daha çox azadlıq havası yaymağa çalışır?

Lənət şeytana, media adına bar-bar bağıranların böyük əksəriyyətinin niyə jurnalistikanın "j"sından xəbəri yoxdur axı? Bizim adıma danışın, qabağa düşənlərin elementar xəbər yazmaq qabiliyyəti, araşdırma ilə rəy yazısını bir-birindən ayırmaq qabiliyyəti varmı görəsən?

Bayaq sözarası yazdım ki, ölkəyə gələn turist... Onu da səhv yazdım, başlıqlayın. Çünki ölkəyə turist gəlmir artıq. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ölkəmizə gələnlərin sayında daha çox azalma Qətər, İran, İsrail, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və İraq vətəndaşları arasında qeyd alınıb. 2019-cu ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycana dünyanın 157 ölkəsindən 610,8 min və ya 2018-ci ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 2,9 faiz az əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib. Gələnlərin 28,0 faizi Gürcüstan, 27,4 faizi Rusiya Federasiyası, 11,3 faizi Türkiyə, 9,2 faizi İran, 3,5 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 1,8 faizi Ukrayna, 1,7 faizi Hindistan, 1,4 faizi İraq, 15,6 faizi digər ölkələrin vətəndaşları, 0,1 faizi isə vətəndaşlığı olmayan şəxslər olmuşdur. 70,1 faizini kişilər, 29,9 faizini isə qadınlar təşkil edib.

Yeni kəsəsi, ölkəyə gələn ərəblərin sayı azalıb, gözümüz aydın. Şəkidəki işbazlar "əhləv və səhlən" sözünü təzəcə əzbərləmişdi ki, ərəblər 4 arvadlarını və onlardan olan onlarla uşaqlarını da götürüb, bizim elləri unudular. Niyə? Çünki turist görməmişiyik. "Su gələn arxa bir də gələ" söhbətini yanlış anlamışdıq. "Bulağın başında" əjdahanı qoyanda o su bir daha gəlmir. Sən 5 manatlıq kababı turistə özəl tariflə 8 manata satacaqsansa, 10 dəqiqəlik yolu 45 dəqiqəyə qədər uzadıb, üçqat artıq pul alacaqsansa, bən, restoranı, diskotekanı onların ayağına sərrib də, sonra qaz kimi yolacaqsansa, bir daha gəlməyəcək. Şəhərin mərkəzində ərəb mahnıları oxutmaq deyil turistə hörmət. Adam zətan öz məhnisini öz ölkəsində eşidir. Ona hörmət etməyin yolu normal, soyğunçuluq etmədən, qaz münasibəti göstərmədən xidmətdən keçir.

Adamın adı Araz Əlizadə olanda nə olar? Düz deyir. Yeni çalışmayan saat da gün ərzində iki dəfə düz vaxtı göstərir. Bəli, turizmin yuxarıda yazdığımız neqativ tərəfləri ilə yanaşı, seks turizmi yaratdığı ərəblərə. Şəhərin mərkəzi küçəsi olan Nizamidəki skamyalarda qadınların sövdələşmə aparır, işbazlar. Bir skamyada həyat qadınları, o birində ərəblər - arada da vasitəçi (ən mədəni ifadəni yazdım). Gözümə görməyəm, şəhər əfsanəsi hesab edərdim. Günün günorta çağında şəhərin mərkəzində qurmuşdular can bazarını. Bir saat filan qədər, yarım saat bəhmən qədər... Ona görə də partapart otelərdə ərəb ölümü faktı yayılırdı. Biri viaqra atıb ölürdü, o biri... Üzümüzə üz salıb deyirdi ki, bəs iqlimdəndi eee, öyrəşməyiblər. Adamlar ilan mələyən çöllərdən gəlirdi, külekli Bakımı onları ölmə sürükləyirdi? Sadəcə, su testisi su yolunda qırıldı... və qırıldı da.

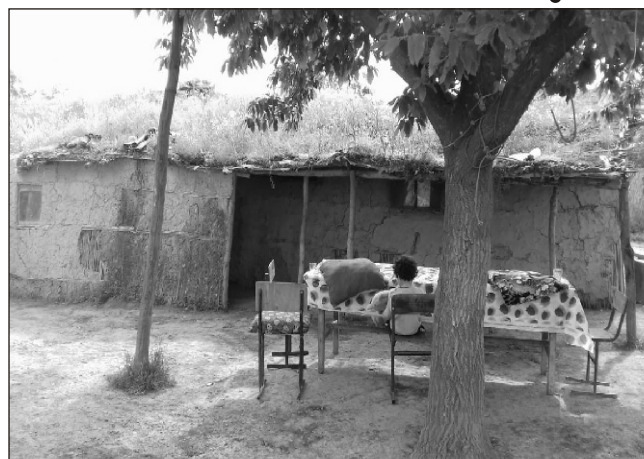
İndi nə edək? Turist gəlmir deyə ağlayaqmı, yoxsa abrimizin tökülməsindən qurtulduq deyə sevinəkmi? Bu məsələdə də iki cəbhəyə bölünmüşük. Yene fikirlər haçalanıb, yene qarşı-qarşıyıyıq. Hər zaman olduğu kimi...

Qamışlıqda məskunlaşan köçkün ailəsi ev istəyir

Kəlbəcərdən məcburi köçkün olan Amil Abbasov redaksiyamıza müraciət edib. Deyir ki, 1993-cü ildə Kəlbəcərdən məcburi şəkildə çıxarkən ailəsi ilə birlikdə Ucar rayonu ərazisindəki meşə massivində məskunlaşmaq məcburiyyətində qalıblar.

"2016-cı ilə qədər ailəmi çobanlıqla dolandırdım. Yaşadığım meşəyə ən yaxın məktəb 6-7 km məsafədədir. Bu səbəbdən yaxşı təhsil ala bilmədim. Üstəlik, ailəmin böyüklüyü, ana-atamın hi-mayəmdə olması da daha çox dolanışığı üçün çalışmağıma səbəb oldu. Övladlarım məktəb yaşına çatanda, yeni 2016-cı ildə Sabunçu rayonu, Zabrat qəsəbəsində

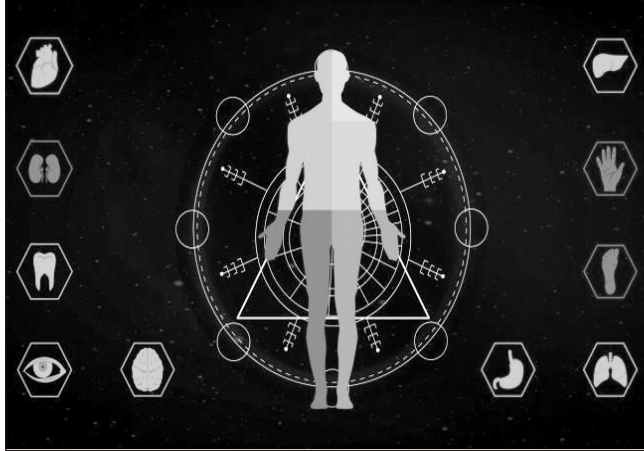
məskunlaşmış qardaşımın yaşadığı 2 otaqlı evə yerləşmək məcburiyyətində qaldım. Bu günlərdə ağır şəraitdə yaşadığımdan, atamı mülalicə etdirmək imkanım olmaması səbəbindən onu da itirdim. Dəfələrlə Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyətinə, "Qaçqınkom"a müraciətlər etmişəm. Bir daha mətbuat vasitəsi ilə müraciət edərək bizim ağır şəraitimizi nəzərə

almalarını xahiş edirəm", - şikayətçi bildirir.

✎ E. HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

Tez-tez münəccimlərin dilindən eşidir ki, insanların hansısa xəstəliklərə meyilli olması onların bürcləri ilə əlaqədardır. Bunu da onunla əsaslandırılır ki, xəstəliklərin səbəblərindən biri insanın hələ ana bətnində olarkən Günəş və Ayın təsirlərinə məruz qalmasıdır.

Astroloq Səbuhi Rəhimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Təbiətdəki iqlim qurşaqları, coğrafi mövqə olduğu kimi, zodiak işarələri arasında özünə məxsus enerji bucağı olur və hər enerji bucağının həssas nöqtəsi olur. Məsələn, yaz gecə-gündüz bərabərliyində Günəş Qoç bürcündə olur. Bu zaman baş, qulaq, yuxarı hissələrdə həssaslıq olur və sairə".

Beləliklə, bürclərə görə xəstəlikləri aşağıdakı kimi izah olunur: Qoç bürcü: Xüsusilə ilə baş nahiyəsi həssas olan Qoç bürcünün tez-tez tutulduğu xəstəliklər baş ağrısı, temperaturun qalxması, miqren, beyin iltihabı, ezələ xəstəlikləri, yüksək təzyiqdır. Ani qazalara meyilli olan Qoç bürcü Tərəzi bürcündən aldığı əks təsirlərlə böyrək və bel nahiyəsində həssaslıq nümayiş etdirirlər.

Buğa bürcü: bu bürcün ən həssas nahiyəsi boyun və ənsədir. Qalxanvari vəzi, udlaq, səs telləri, badamciqlər və qulaqlarla bağlı Buğalar problemi yaşayır. Əqrəb bürcündən gələn əks təsir ilə cinsi orqanlar, badamciq vəziləri də xəstəliklərə qarşı həssas olurlar. Kişilərdə prostat, qadınlarda yumurtalıq və uşaqlıq yollarında xəstəlikləri müşahidə olunur.

Əkizlər bürcü: Əkiz bürcündə doğulan insanların sinir sistemləri o qədər də güclü olmadığı bildirilir. Eyni zamanda çiyinləri, qolları və əlləri həssas olur. Körpücük sümüyünün qırılması, çiyin və qol ağrıları, barmaqlarla bağlı ağrılar, sinir sisteminde rahatsızlıq müşahidə edilir. Əkizlər bürcü Oxatan bürcündən gələn əks

təsir ilə omca və ayaq nahiyəsi ilə bağlı ağrıları, revmatizm, qaraciyər, allergik xəstəliklərə qarşı həssas olurlar.

Xərçəng bürcü: deyilənə görə bu bürç altında doğulanların əsas həssas bölgəsi döş qəfəsi və mədədir. Qastrit, xora, 12 barmaq bağırsağ, mədəaltı vəzi, bağırsağ iltihabları, həzm problemləri bu bürcün ən çox üzlaşdiyi və şikayət etdiyi xəstəliklərdir. Oğlaq bürcündən gələn əks təsir

skelet sistemi, dizlər və dəri nahiyələrində problemlər yaşanır. Ağrıya dözümsüz olur, həyəcan və narahatlıq ucbatından kiçik bir məsələni böyütməyi sevir.

Şir bürcü: bu bürcdən olanlar ürək rahatsızlığı, ürək çirpintisi kimi xəstəliklərə daha yaxındırlar. Həmçinin kürək, ezələ ağrıları, onurğa və bel sümüyündə yaşayan ağrılara daha çox meyilli olurlar.

Qız bürcü: Bu bürcdən olan

insanda həzmetmə və mərkəzi sinir sistemi həssas olduğu üçün psixomatik xəstəliklərə meyilli olur, bağırsağ problemləri, kolit, peritonit və həzm prosesində problem yaşayırlar.

Tərəzi bürcü: böyrək və bel hissələrində həssaslıq yaşayan Tərəzilər ezələ, sümük, sinir uclarında daha çox narahatlıq keçirirlər. Tərəzi bürcü nefrit, lumbaço, soyuqdəymə və yoluxucu xəstəliklərə qarşı güclü deyillər. Qoç bürcündən gələn əks təsir nəticəsində baş və göz nahiyələrində narahatlıq

bu bürcün nümayəndəsinin əziyyət çəkdiyi xəstəliklərdir. Şir bürcündən aldığı mənfi təsir ürək və onurğalarına pis təsir edir.

Balıq bürcü: bu bürç altında doğulanlar ayaqları və sinir sistemləri həssas olur. Psixomatik narahatlıqlara daha çox meyillidirlər. Yoluxucu xəstəliklərə müqavimətləri güclü deyil, limfa sistemləri də zəif ola bilər.

Qeyd edək ki, tək bürclərə görə deyil, həmçinin qan qrupuna görə də insanların müəyyən xəstəliklərə meyilli ol-

feksion xəstəliklər, sepsis, qadınlarda irinli mastit kimi xəstəliklərə tez-tez təsadüf edilir.

IV(AB) qrupuna aid olan insanlarda qan xəstəlikləri, infeksiyon xəstəlikləri, dayaq-hərəkət sistemi xəstəlikləri (sümük və oynaq xəstəlikləri) daha tez-tez inkişaf olur.

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı bunları bildirdi: "Əslində bu statistika belə aparılır - qan qrupları kimi insanlar bərabər bölünməyib. Ona görə də statistika nisbidir. Amma müəy-

Xəstəliklərin bürclər və qan qrupları üzrə təsnifatının elmi əsası varmı?

Astroloq və həkimin fikirləri üst-üstə düşmür

Adil Qeybullayev

Səbuhi Rəhimli

yaşayırlar. Özlərini çox sevən Tərəzilər xəstələndikdə xüsusi sevgi və qayğı gözləyirlər.

Əqrəb bürcü: bildirilir ki, bu bürç altında olanlar əsasən cinsi orqanlarında problem yaşayırlar.

Oxatan bürcü: adətən bu bürç altında doğulanlar qaraciyər, revmatizm, maddələr mübadiləsinin pozulması nəticəsində əmələ gələn oynaq və toxuma xəstəliyindən əziyyət çəkir. Həmçinin oxatanların sinir sistemləri zəif olduğu bildirilir.

Oğlaq bürcü: vücudlarının ən həssas hissəsi sümükləridir. Skelet sistemi, dişlər, diz qapağında narahatlıqlar yaşayırlar. Revmatizmdən əziyyət çəkən Oxatanlar Xərçəng bürcündən əks təsire məruz qalırlar.

Dolça bürcü: Dolça bürcünün ən həssas nöqtələri ezələ və bağırsağ sistemləridir. Zehirlənmə, yüksək istilik, qıcolmalar, ayaqlarda varikoz genişlənmə, baldır və bilek ağrıları

duğu bildirilir. Ümumiyyətlə, hazırda 4 qan qrupu mövcuddur: - I (0), II (A), III (B), IV (AB).

Qan qrupuna görə xəstəliklərə meyilli olmaq məsələsinə gəldikdə, mütəxəssislər hesab edir ki, I qan qrupu olan insanlarda mədə-bağırsağ sistemi xəstəliklərinə, xüsusilə də mədə və 12 barmaq bağırsağı xorasına) daha tez-tez təsadüf edilir. Bunun səbəbini həkimlər bu insanların selikli qişalarında (o cümlədən, mədə-bağırsağ sistemi selikli qişalarında) aqqlütinogenlərin olmaması ilə əlaqələndirir.

II(A) qan qrupuna aid olan insanlarda bu kimi xəstəliklərin inkişafı riski artmış olur: revmatik xəstəliklər, şəkərli diabet, qan xəstəlikləri, allergiyalar, ürəyin işemik xəstəliyi, qara ciyər xəstəlikləri, onkoloji xəstəliklər.

III(B) qrupuna aid olan insanlar bəzi virus və mikrobların təsirinə qarşı daha davamsızdır. Bu səbəbdən onlarda nefes alma sistemi xəstəlikləri, in-

yən edilir ki, müəyyən xəstəliklər var, hansı ki, onlar daha çox eyni qan qrupunda rast gəlinir. Hər halda bu, nisbidir. Digər tərəfdən qan qruplarının insanların immun sistemində, onun şəxsiyyətinə, psixi durumuna elə bir dəxliyyəti yoxdur. Bu, sadəcə, qanın tipidir və orqan və qan köçürülmələrində bioloji uyğunluq nəzərə alınır.

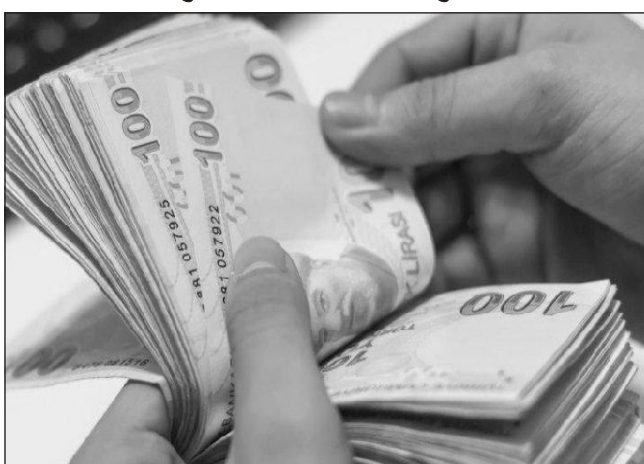
Bürç anlayışı isə ümumiyyətlə, tibbdə mif kimi qəbul olunur və heç bir əsası yoxdur. Məsələn, bildirirlər ki, guya yay aylarında doğulanların immun sistemi güclü olur və yaxud əksinə. Və yaxud fəsilərin ana bətnində olan körpəyə təsir etdiyi bildirilir. Ona qalsa, az qala daim təbiət hadisəsi yaşayırdıq, bu bizim immun sistemimizi, qan qrupumuzu və yaxud xarakterimizi dəyişə bilməz. Buna görə də bir daha qeyd edirik ki, bunların heç bir elmi əsası yoxdur".

□ Xalida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Deputatın olduğu deyilən şirkətin 100-ə yaxın mühafizəçisi maaş ala bilmir

"TRUST" MMC Mühafizə Şirkətinin işçiləri maaşlarının verilməməsindən narazılıq edirlər. Onların redaksiyamıza verdikləri məlumata görə, aylardır maaş almırlar.

"Baş ofis Bayıldır yerləşir. Şirkətin baş direktoru Azad Eyvazovdur. Deyilənlərə görə, şirkətin əsl sahibi Milli Məclisin üzvü Hacı Salayevdir. Zooparkın yaxınlığında yerləşən "Azərişiq"ın ərazisini də bizim şirkət əməkdaşları mühafizə edir. Artıq bir neçə aydır ki, əmək haqlarını ala bilmirik. Baş direktorun müavini Fazil Mustafayevə dəfələrlə əmək haqqı ilə bağlı müraciət etmişik. Deyir ki, kim is-

təmir gedə bilər", - deyərək şikayətdə bildirilir.

Şikayətçilər deyirlər ki,

Fazil Mustafayev "Azərişiq"ın ərazisində yerləşən ofisdə oturur. "Yeni ildə, Novruz

bayramlarında məvacibimizi vaxtında ala bilmədik. Fevralın maaşı mart ayında, martın maaşı apreldə verildi. Artıq may ayı başlayıb. Hələ də aprelin maaşını ala bilmirik. Ramazan ayı başlayır. Bizim də ailələrimizdə oruc tutan insanlar var. Bizlər də istəyirik ki, evimizi ərzaqla təmin edək. 250-300 manat maaşımızı 2-ci aydır ki, ala bilmirik. Deyilənlərə görə, şirkətin rəhbərliyi bizim pulları öz şəxsi mənafeyinə sərf etdiyinə görə vermirlər. Şirkətin 100-dən çox əməkdaşı ölkə prezidentindən, 1-ci vitse-prezidentdən xahiş edirik ki, bu iş

Samuxda bələdiyyə sədri yol qəzasında öldü

Samux rayonunun Tatlı kəndi ərazisində ölümlə nəticələnən yol qəzası baş verib. İdarəetmədən çıxan "Mercedes" markalı avtomobil öncə ağaca dəyib, ardınca isə yol kənarındakı su kanalına düşüb. Nəticədə avtomobilin sürücüsü Sakit Verdiyev hadisə yerində ölüb.

Ölən şəxsin Goranboy rayon Baxçakürd kənd bələdiyyəsinin sədri olduğu bildirilir. Faktla bağlı araşdırma aparılır (Report).

müdaxilə etsinlər. Bizim başqa yolumuz qalmayıb".

□ E.HÜSEYNOV, "Yeni Müsavat"

Son qırx ildə dünyada köklükdən əziyyət çəkən uşaqların (5-19 yaş arası) sayı on dəfə artıb. Dünya Səhiyyə Təşkilatı bildirir ki, 2018-ci ildə dünyada köklükdən əziyyət çəkən uşaqların sayı 124 milyon nəfər olub. Bu göstərici 1975-ci ildə 11 milyon nəfərə bərabər olub.

Beynəlxalq təşkilatın açıqladığı hesabatda 213 milyon uşağın çəkisinin isə norma göstəricilərindən yuxarı olduğu qeyd edilib. Dünya əhalisinin sayının artması müvafiq olaraq köklükdən əziyyət çəkən uşaqların sayının da artmasına gətirib çıxarıb. Buna baxmayaraq, təşkilatın ekspertləri faiz göstəricilərinin heç də ürəkaçan olmaması qənaətinə gəlirlər. Belə ki, 1975-ci ildə uşaqların cəmi 1 faizi kök idisə, indi qızların təxminən 6, oğlanların isə təxminən 8 faizi şişmandır.

Hesabatda qeyri-sağlam qidaların (fast-food) reklamı və uşaqlar arasında sevilməsi, sağlam qida məhsullarının qiymətinin baha olması, az hərəkət uşaqların köklüyə meyl etməsinin əsas səbəbləri kimi göstərilir.

Təşkilatın hazırladığı hesabat dünyanın 200-dən çox ölkəsində aparılmış 2400-dən artıq populyasiya yönümlü tədqiqatlar əsasında tərtib olunub.

Uşaqların şişmanlığı 2 yaşından bilinir

Bəli, son illər dünyada uşaq şişmanlığı olduqca geniş yayılıb. Hətta o qədər geniş ki, indi yolda-izdə anıq uşaq görmək çətinləşib. Bəzən köklük yanlış olaraq uşağın sağlamlığı, yaxşı qidalanması kimi başa düşülür. Yeni bir araşdırma görə, uşaqların doğum çəkisi kimi bir çox faktor 10 yaşından etibarən uşaqların şişman (obezite) olub-olmayacağını təxmin etməkdə yardımçı olur. Doğum çəkisi və ya ailədəkilərin çəkisi kimi faktorları hesablayaraq, bir körpənin 10 yaşından etibarən obez olub-olmayacağını doğru bir şəkildə təxmin etmənin mümkün olduğu ortaya çıxıb.

Amsterdamdakı Akademik Tibb Mərkəzindəki dosent həkim Tanya Vrijkotte, obeziteyə müdaxilənin çox çətin olduğunu, tibb bacısı və həkimlərin mümkün olan ən qısa müddətdə hərəkətə keçməsinin vacibliyini deyir. Ailələrə doğumdan dərhal sonra xəbərdarlıq edilməli, sağlam yeməklərin və həyata keçirilməsi lazım olan hərəkətlərin başa salınması lazım gəlir: "Uşaqların sağlam yetişməsi üçün bə-

Uşaq kökdürsə, sevinməməliyik - səbəbləri bu yazıda

Dünyada uşaqlar arasında şişmanlıq yayılıb - bunu necə aradan qaldırmalı?

zi hərəkətlərin qarşısı zamanında alınmalıdır".

Hollandiyadakı uşaqların şişman olub-olmadığını 2 yaşındakı yoxlama zamanı müəyyənləşdiyini, ailələrə də uşaqları 2 yaşında olan zaman dəstək təklif edildiyini bildiren Vrijkotte aşağıdakıları deyib: "Ancaq mənə daha öncə başlamalı və ata-analarla bu mövzuları danışmalıyıq. Valideynlərə körpələrinin tamamilə sağlam olduğunu, bir problem olmadığını, ancaq yüksək risk altında olduğunu başa salmalıyıq".

"Amsterdamsda doğulan uşaqlar və inkişafı" adlı çalışmanı həyata keçirən heyət gələcəkdəki şişmanlığın əlamətləri olan 17 faktorunu araşdırıb. 8 min uşaq üzərində aparılan çalışmada bu faktorlardan 12-nə baxılaraq 10 yaşından etibarən şişman olub-olmayacaqlarının yəqin 70 ehtimalla təxmin edilə biləcəyi nəticəsi əldə edilib.

Dünyaya gəldikdən sonrakı ilk 6 ayda alınan çəki, doğum çəkisi, cinsiyyət, hamiləlikdən sonra evin içində siqaret-dən istifadə, anada diabet olub-olmaması, ana və atanın bədən çəkisi, uşağın gün içində bağçada olması, ananın

təhsili və etnik kökü bu faktorlardan sadəcə bir neçəsidir.

Genetika da şişmanlıqda rol oynayan faktorlardandır. Amma sadəcə gen daşıyıcısı, valideynlərin obezite riski mövzusunda xəbərdarlıq edilməsi üçün kifayət deyil. İngiltərədəki Pediatriya və Uşaq Sağlamlığı Krallığı Kollecin-dən həkim Max Davie "Həddən artıq kök uşaqların gələcəkdə kök yetkinlərə çevrilməsini bilir. Bu da gələcəkdə ciddi sağlamlıq problemi müəyyənləşdirmək, onların gələcəkdəki sağlamlığını qorumaq üçün işə yaraya bilər" deyir.

Krallıq kollecin-dən professor Helen Stokes-Lampard da, uşaqlıqdakı şişmanlığın hazırda ən böyük sağlamlıq problemlərindən biri olduğunu düşünür.

Amerikada şişman uşaqlar rekord vurub

Son illərdə bütün dünyada uşaqlar arasında şişmanlığın (obezite) görülme sıklığı artıb. Bu rəqəm Amerikada 30%-ə qədər yüksəlib. Genetika, ət-raf mühit və qidalanmanın pozulması bu xəstəliyin inkişafına şərait yaradır. Sağlam yaşlılarla müqayisə edildikdə şişman uşaqlarda sonrakı yaşlarda ürək damar xəstəlikləri (ateroskleroz hipertoniya,

miokard infarktı) beyin qan dövranı pozğunluqları, şəkərli diabet, öd kisəsi problemləri, bədxassəli şişlər, oynaq ağrıları, skelet və əzələ xəstəlikləri, psixoloji narahatlıqlar daha çox rast gəlinir. Müalicə metodları olaraq pediatrik yaş qrupunda fiziki hərəkət, pəhriz, motivasiya edici söhbətlərin daha çox faydalı olduğu görülməkdədir.

Slipped Capital Femoral Epiphysis (SCFE) yeniyetmələr arasında baş verən bir xəstəlikdir. Hip deformasiyalar, bəzən ağrılar və heyat boyu əlilliyə səbəb olur. Xəstəliyin erkən tanınması və müalicəsi üçün vacibdir. Buna baxmayaraq, SCFE gənc yetkinlərdə və bəzən hətta uşaqlarda hip dəyişdirilməsinin ən ümumi səbəblərindən biridir. Araşdırma "Uşaqlıq Obezitesi və Slipped Capital Femoral Epiphysis" (onlayn Oct. 22) Pediatriya, Liverpul Universiteti, Oksford Universiteti, Aberdin Universiteti və Alder Hey Uşaq Xəstəxanasının tədqiqatçıları tərəfindən aparılıb.

Uşağınızın artıq aldığı hər 7 min kalori bədəne təxminən 1 kq yağ olaraq yığılır. Bu hesabla uşağınız eğer gündəlik

lazım olandan 100 kalori artıq alarsa, 70 gün sonra bədən çəkisinə 1 kq yağ əlavə olunmuş olur. Uşaqlarda gündəlik kalori ehtiyacı yaşa, cinsiyyətə və aktivlik vəziyyətinə görə dəyişir.

Misal üçün 3 yaşında olan bir uşağın gündəlik almalı olduğu kalorinin miqdarı orta hesabla 1200-1300, böyümənin sürətləndiyi yetkinlik yaşında oğlan uşaqlarında bu rəqəm 2500-2800-dür.

Şişmanlığın təməlləri uşaqlıqda atılır. Aparılan araşdırmalara görə uşaq yaşında obez olanların 60 faizi yetkinlik dövründə də şişman olaraq qalır. Yetkinlik yaşında obez

dəlik aktivlik, eyni zamanda, lazımi maddələrin, vitaminlərin qəbulu nəzərə alınmalıdır. Buna görə də pəhriz siyahısı həkim tərəfindən hazırlanmalıdır. Enerjinin xərclənməsi üçün fiziki aktivlik piylənmənin müalicəsində çox vacibdir. Müalicənin ilk günlərində yüngül hərəkətlər edilir. Daha sonra hərəkətin sıklığı və şiddəti artırılır. Gündəlik hərəkət sayı ən az 30 olmalıdır. Televizor seyr etmək və kompüter arxasında oturma saatları azaldılmalıdır.

Uşağınızda obezitenin inkişafının qarşısını almaq üçün bu ünsürlərə diqqət etməyiniz vacibdir:

olanlarda bu rəqəm 80 %-ə qədər artır.

Obezite nə qədər erkən yaşda başlayarsa, dərəcəsi də bir o qədər çox olar. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, yetkin insanlarda şişmanlığın müalicə şansı az olur. Bu səbəbdən də, obezitedə müalicədən daha çox, bu problemin uşaq yaşından etibarən qarşısının alınması daha çox faydalıdır.

Ana südü ilə qidalanan uşaqlarda şişmanlıq riski azdır. Körpə ilk vaxtlar kökəlmiş kimi görünərsə də daha sonra arıqlayır.

Uşaq kökdürsə, onu necə arıqlatmalı?

Körpələrin qidalanmasında 2 yaşına qədər yağı azaltmaq lazımdır. İki yaşından sonra şişmanlıq riski çox olduğu üçün yağı azaltmaq lazımdır. Bu yaşdan sonra uşaqlar süfrədə yemək yeməlidirlər. Yanlış bişirmə texnikası, yeməklərin təbii tərkibinin itirilməsinə səbəb olan uzun müddətli bişirmə sağlam qidalanmaya olan məhdudiyətlərdir. Körpəyə şəkəri və yağı yüksək olan qidalar verilməməlidir. Uşaq onları yeyir, qan şəkəri düşür və sonra da tez acır. Lazımsız qidalarla sonsuzluq kimi problem ortaya çıxır.

Bəs müalicə üçün nələr lazımdır, nələr faydalıdır? Həkimlər tövsiyə edir ki, müalicənin ilk amilləri olaraq alınan enerjini azaltmaq və xərclənən enerjini çoxaltmaq lazımdır.

Uşaq çəkini yavaş-yavaş azaltmalıdır (ayda 1-2 kq). Sürətlə arıqlamaq başqa xəstəliklərə yol açar. Pəhrizə hazırlanan zaman, böyümə və gün-

- Həyatının ilk 6 ayında körpənizi ana südü ilə bəsləyin.

- Körpəniz doydudan sonra südü bitirməsi üçün məcbur etməyin.

- Uşağınızı təbii meyvələrlə hazırlanmış pürelərə və təbii tərəvəzlərlə hazırlanmış tərəvəz şorbalarına alışdırın.

- Qablaşdırılmış hazır uşaq yeməklərindən və qablaşdırılmış meyvə şirələrindən kənarlaşdırın.

- Kalorisi yüksək olan qidalardan uzaq durmaq məsləhətdir. Məsələn, kardon qutulardakı şirələrin yerinə meyvə yemələri daha faydalıdır. Həmçinin, cips, vafli, jelleli şirniləri və qidaları yeməməli.

- Fast-food adlanan yüksək yağ faizinə malik olan kartof qızartması, hamburger və pizza kimi qidalardan uzaq olmalı.

- Şəkərli, qazlı içkilərin yerinə su, ayran və süd içməli.

- Tərkibində lif olmayan və yağlı qidalardan qaçmalı. Bunun yerinə nizamlı olaraq qidalanmalı. Tərəvəz yeməkləri, paxlakimilər və təzə tərəvəzlərdən hazırlanmış salatlar və s. yeməklərə alışdırılmalı.

- Yeməkləri yavaş və yaxşı çeyneyərək yeməli.

- Çoxlu su içməli. Çünki, maye ehtiyacını qarşılamağın ən təbii yolu sudur və su kalorisiz içkidir.

- Yemək vaxtlarını dəyişməməli.

- Əsas yemək vaxtlarının arasında təzə və ya quru meyvə ya da qatıq kimi sağlam yeməklər yeyilməlidir.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Məsəvat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 97 (7267) 6 may 2019

Uşağı valideynlərin əlindən aldılar

Amerikada hökumət uşaqlarını xərçəngdən xilas etmək istəməyən valideynlərin əlindən uşağını alıb. Bu barədə "Washington Post" nəşri xəbər verir. 3 yaşlı Noa Makadamsa kəskin limfoblast leykoz diaqnozu qoyulub. İki həftədən sonra anası oğlunu evə aparıb. "Biz xəstəxanadan qaçdıq və xərçəngin izlərindən heç nə qalmadı. Həkimlər onun sürətlə yaxşılaşmasından şoka girdilər".

Qadın müalicəsini evdə, alternativ tibbin köməyi ilə davam etdirməyə qərar verib. Uşaq növbəti kimyəvi müalicə mərhələsi üçün xəstəxanaya gəlməyində onu axtarısa veriblər. Polisler onu Kentukki ştatındakı Corctaun şəhərində tapa biliblər. Onu valideynlərindən alaraq müalicəsini davam etdiriblər. Noanın ata və anası uşağın qayğısına qalmadığı və öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi üçün ittiham oluna bilər. Onların valideynlik hüququnun saxlanıb-saxlanmaması isə məhkəmədə öz həllini tapacaq.

Noanın valideynləri ondan israr edirlər ki, uşaqlarının müalicəsindən imtina etməzlər, alternativ tibbin imkanlarından istifadəni daha düzgün hesab edirlər. Onların müdafiəsinə "Florida Freedom Alliance" təşkilatı qoşulub. Sonuncu vaksinasıya əleyhdarlarının hüquqlarını müdafiə edir. Onlar uşağın valideynlərinin əlindən alınmasını "uşağın tibbi oğurlanması" adlandırır.

Göy rəngin gücü bəlli oldu - beyni möhkəmləndirir

Bu zamana qədər beynin fəaliyyətini stimullaşdıran ən güclü vasitə qəhvə hesab olunurdu. Xeyli müddətdir ki, İsveç alimləri buna alternativ vasitə axtarmaqla məşğul idilər. Artıq nəticələr var.

Təəccüblü olsa da, belə stimulyatorun göy rəng olduğu müəyyən edilib. 12 idman həvəskarı və bir o qədər sadə vətəndaşın iştirakı ilə keçirilən bir neçə eksperiment bunu təsdiqləyib. Təcrübə nümunələri əsasında məlum olub ki, ağ, eləcə də göy rəngin beynə təsiri, təxminən 240 milliqram miqdarda kofeinin təsirinə bərabərdir.

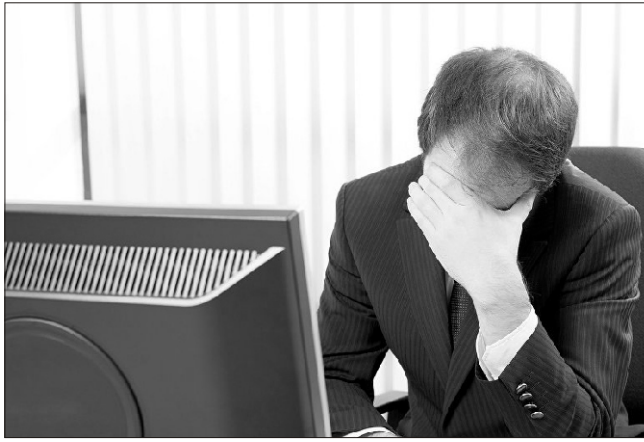

Əldə edilən nəticələr göstərib ki, yaşayış məkanında göy rəngdən geniş istifadə beynin fəaliyyətinin

Müdirindən 10 min dollarlıq maaş artımı istədi

Amerikada bir bankda işləyən məmur maaş artımı üçün şirkət rəhbərliyinə məktub yollayıb. Sözügedən məktub hazırda bütün dünyanın gündəmindədir. "Wells Fargo" adlı şirkətin şöbə işçisi Oates məktubunda özü və dostlarının məvacibinin 10 min dollar artırılmasını tələb edib. Bununla da o, ölkədə cəsarət simvoluna çevrilib. O, məktubuna özü ilə yanaşı düz 200 min nəfər həmkarını da əlavə edib və məktubunu sosial media saytı olan Redditə göndərib. O, məktubunda gəlir bərabərsizliyini də gündəmə gətirib. Yazıb ki, 7 il əvvəl saati 13 dollardan olan işə başlayıb. Bu gün isə saati 15 dollar aldıqlarını yazan Oates "Mənim təklifim hər işçinin məşğul illik 10 min dollar artırılmasıdır. Bu, saatbaşı 4.71 dollar artım deməkdir. Şirkət üçün bunun illik 3 milyard dollar olduğunu düşünəndə kiçik bir rəqəmdir".

Oatesin bu təklifinə indiyə qədər hər hansı cavab gəlməyib.

İki şir zoopark işçisini ölümcül vəziyyətə saldı

İki şir Almaniyaadakı bir zooparkda işçiyə hücum edib. Sonuncu onları yemləmək üçün qəfəsə daxil olanda hücumu məruz qalıb. Bu barədə "Daily Mail" nəşri xəbər verir.

İnsident "Serenqeti-park" adlanan safari parkda baş verib. Zoopark işçiləri yaralanmış kişinin qəfəsdən çıxmasına yardım ediblər və təcili yardım çağırıblar. Qeyd olunur ki, 24 yaşlı kişi ciddi yaralar alıb. Hazırda o, xəstəxanadadır və həyatı üçün heç bir təhlükə də yoxdur.

"Serenqeti" parkında ümumən 1.5 min heyvan yaşayır. Onun ərazisi 120 hektarı əhatə edir. Sözügedən məkan 1974-cü ildə açılıb. Bu məkanın ən böyük özelliyi odur ki, ziyarətçiləri onu şəxsi avtomobilləri ilə gəzirlər.

Bu ilin aprel ayında isə Şərqi Afrikadakı Uqandada vəhşi fillər milli zooparkdan qaçaraq iki nəfəri öldürmüşdü.

QOÇ - Bir qədər mübahisəli gündür. Yaxınlarınızla, həmçinin ailə üzvlərinizlə (xüsusən yaşlılarla) mülayim davranın. Axşamı bütünlüklə gəzinti və qonaqlıqlara həsr edin ki, rahatlıq tapasınız.

Qoroskop (6 may) **Səbuhi Rəhimli**

BUĞA - Bütün işlərinizi saat 15-ə qədər yekunlaşdırmağa çalışın. Belə ki, ideyalarınızı həyata keçirmək üçün sonrakı ərəfə sərfəli deyil. Əksinə, mübahisəli hallar baş verə bilər. Sənədləşdirmə işlərini təxirə salın.

ƏKİZLƏR - Məni enerjili Ay bürcünüzdə olduğu üçün ilk növbədə səhhətinizə fikir verməlisiniz. Ağır iş görmək, piyada çox gəzmək sizə zərərdir. Çalışın ki, istənilən məsələdə ürəyinizin səsinə qulaq asasınız.

XƏRÇƏNG - Sağlıq durumunuzu nəzərdə saxlaya bilsəniz, digər məsələlərdə ələ bir çətinliyiniz olmayacaq. Əməkdaşlıq istiqamətində ürəkaçan gedişlər mümkündür. Bütçənizdə irəliləyiş də gözlənilir.

ŞİR - Olduqca düşərli gündür. Rastlaşdığınız hər bir hadisə ürəyinizcə olacaq. Hər kəslə xoş ünsiyyət qurmağa çalışın. Axşama yaxın sevinci xəbərlər eşidə bilərsiniz. Kiçiyəşillərə diqqət ayırın.

QIZ - Çoxları müqayisədə bu təqvimdə sizin bütçənizdə daha çox artım gözlənilir. Odur ki, gəlir gözlənilən bütün obyektlərə baş çəkin. Aldığınız yeni təkliflərə bəşənsovdu yanaşmayın.

TƏRƏZİ - Göstəricilərə inansaq, bu gecə narahət yatmışsınız. Odur ki, gün ərzində ümumi süstlük sizi tərk etməyəcək. Bu amili nəzərə alıb yaxşıca dincəlin. Dostların əhatəsində olmağa çalışın.

ƏQRƏB - Riskli hərəkətlərə yol verməyin. Maksimum neytrallıq nümayiş etdirin. Hər dedi-qoduya tələsik reaksiya verməyin. Saat 16-19 arası bütün günah işlərdən çəkinin, yalan vəd verməyin.

OXATAN - İxtiyarınızda olan bu təqvimin nahara qədərki dövrü gərgin tərzdə davam edəcək. Sonrakı saatlarda ikitərəfli sövdələşmə üçün səmərəli olacaq. Qida rejiminə diqqət yetirin. Qazancınız da olacaq.

OĞLAQ - Astroloji göstəricilər yalnız savablar göstərmək üçün münasib vaxt olduğunu bəyan edir. Odur ki, fəaliyyətə ara verib, gəzinti və səfərlərə çıxmağa çalışın. Həmsöhbətlərinizlə doğru-dürüst danışın.

SUTÖKƏN - Olduqca məhsuldar gündür. Üzərinizə düşən çoxsaylı vəzifələrdən qorxmayın. Əksinə, əzmkarlığınızı artırmaqla nəzərdə tutduğunuz işlərin həllini sürətləndirin. Nəqliyyatda ehtiyatlı olun.

BALIQLAR - Son vaxtlar Göy qübbəsi əsəblərinizin qaydasında olmadığını göstərir. Bunu nəzərə alıb sakit bir guşəyə çəkilin. Ulduzlar bunun üçün şəxsi bütçənizi də artırmağa hazırdır. Təki siz istəyəsəniz.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Eşşək kişinin barmağını qopardı

Türkiyənin Sivas şəhərində yiyəsiz bir eşşəyin hücumuna məruz qalan kişinin barmağı qopub. 59 yaşlı Rasim Bostancı heyvanlarını otlağa aparanda zaman bir eşşək onu arxadan vurub. Ardınca isə sol əlinin baş barmağını qopardı. Dərhal xəstəxanaya aparılan kişi aşağıdakıları deyib: "Eşşək birinci qolumu dişlədi və məni yerə atdı. Sonra barmağımı dişləyib qopardı və əlimi ondan çətinliklə ala bildim".

Eşşəkdən öz səyləri nəticəsində qurtulduğunu deyən Bostancı bundan öncə belə bir hadisə ilə qarşılaşmadığını və təəccüb içində qaldığını bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.190

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.